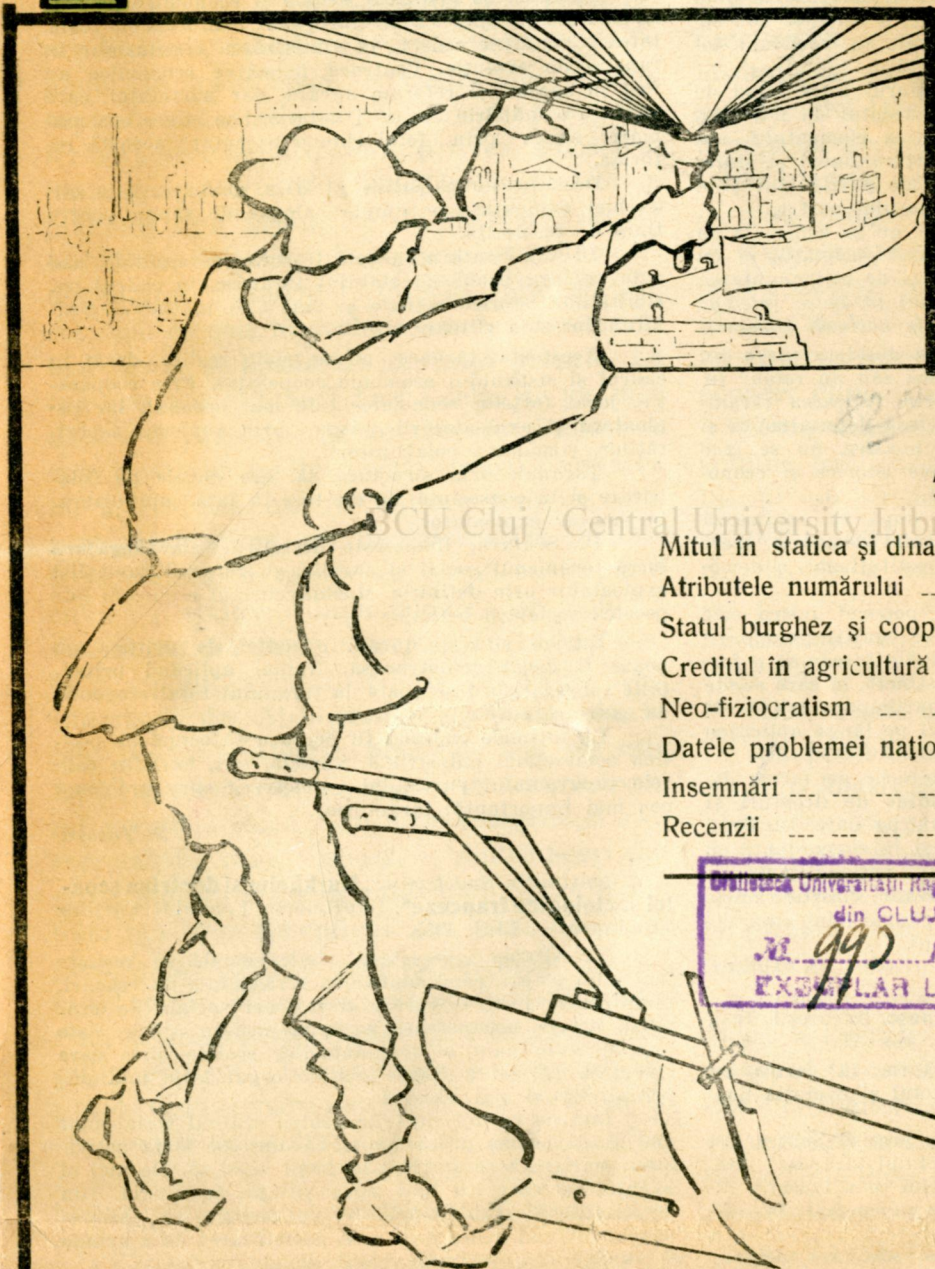

TARA DE MAINE

„Nu este posibil un echilibru durabil în stat, pe bază românească solidă cât timp românimea constă dintr'o fărâșime ignorantă, roasă de boll, sărăcită și înzestrată cu virtuți pasive, care suportă tot felul de exploatare și umilințe“.

ION MIHALACHE

(Din discursul ținut la dechiderea cercului de studii al tineretului naț.-țăr.)

SUMAR:

Mitul în statica și dinamica socială	Ion Oancea-Ursu
Atributele numărului	Ing. Gh. Brânduș
Statul burghez și cooperația	Prof. Victor Jinga
Creditul în agricultură	C. Mitrea
Neo-fiziocratism	Moldovan E. Roman
Datele problemei naționale	* * *
Insemnări	* * *
Recenzii	* * *

Universitatea Regală Ferdinand I.
din CLUJ.
Nr. 990 1936
EXEMPLAR LOCAL.

REVISTĂ SOCIALĂ, POLITICĂ ȘI ECONOMICĂ

EXEMPLARUL 5 LEI

Apare lunar la Cluj, sub conducerea unui comitet

Prof. univ. Valer Moldovanu: Doctrina Statului Național Democrat. Cluj, Tip. „Națională”, 1936.

În cadrele Cercului de studii regional al Partidului, Dl Prof. univ. Valer Moldovanu, a analizat liniile bine precizate ale statului național democrat și îmbinarea elementelor ce l-au determinat istoricește dela revoluția franceză (1789).

Ideia națională a determinat, evolutiv, accentuări psihologice și identități de interese. Concepută ca o forță istorică bine situată pe planul istoriei, această forță de bază a popoarelor moderne, a orientat concepțiile istorice spre analize structurale în verticala societății și pe preponderența majorității.

Legătura ce o face conferențiarul între ideea de bază doctrinară a partidului și conceptul de național, ne arată destul de plastic, îmbinarea elementului național cu cel al clasei majoritare (țărănimea) și sintetizarea, nu numai a unei doctrine de partid, dar și a unui moment istoric în cultura poporului nostru.

Pentru că „primatul țărănimei” nu se confundă cu ideea de clasă, izolată în angrenajul societății, ci e însăși societatea românească reală, și de aici enunțarea prin program, că „Partidul național țărănesc înțelege să reprezinte interesele colective ale națiunii române”.

Să nu se creadă că prin acest desiderat de ordin rural, se cere o dictatură țărănească sau un retour fenomenului de evoluție. Nu, ci prin ridicarea țărănimei, și prin recunoașterea ei ca o clasă determinantă și caracteristică structurii societății noastre, nu se face altceva decât se promovează forțele istorice și economice generale ale țării.

Dl prof. Valer Moldovanu, după ce analizează fenomenul politic și juridic al statului democrat, trece la analiza, din punct de vedere constituțional, a democrației, ce, înseamnă două lucruri:

1. O formă de stat, în cari poporul însuși este subiectul și izvorul tuturor puterilor constituționale.

2. În rândul ai doilea democrația înseamnă o formă de legiferare și de guvernare distincte, în care aceste puteri sunt organizate pe lângă o participare activă cât se poate de largă a cetățenilor, deci pe lângă aplicarea suveranității naționale (pag. 13).

Din aceste principii rezultă o serie de forme democratice și, în special o multitudine de drepturi și datorii exercitate liber de cetățeni, pe care Dl Prof. Valer Moldovan le analizează real și în concordanță cu principiile democratice ale partidului național-țărănesc.

Conferința Dl. Prof. V. Moldovanu, clasifică unele noțiuni, după forma lor reală, nu după felul cum ele sunt întrebuințate de toți nechemaii.

A. Tătaru

Ing. Ion Scutaru. Statul Țărănesc. București, Inst. de Arte Grafice „Luceafărul”, 1935, pag. 32.

Cunoscutul ziarist, Ion Scutaru, în cartea cu titlul de mai sus, e sintetizat, aspectul și evoluția doctrinei partidului național-țărănesc.

Desigur, că o formulă atât de precisă pentru noi și de neprecisă pentru „alții” a „statului țărănesc”, formează seria de atacuri la adresa celui ce a lansat-o.

Statul țărănesc, așa cum este preconizat de conducerea partidului, reprezintă o structură anacronică a realităților economice, pe cari, acest stat, are menirea să le refuze și să le readucă la realitatea structurii populației.

„Suntem o țară de țărani, cari trăiesc într-un stat oligarhic. Aci constă întreaga anomalie și din ea decurg toate greutățile și proasta stare generală politică, economică, socială, etc. (pag. 9.)

Și corectarea acestei mari greșeli nu se poate

face decât prin statul țărănesc, prin care „nu se urmărește o acțiune revoluționară pentru dărâmarea unei stări normale, ci o simplă evoluțiune către normalul, astăzi falsificat”.

Rolul istoric al țărănimei este destul de plastic scos în evidență, tocmai prin argumentul cu ajutorul cărui latifundiarii căutau să-și valorifice însemnătatea. „Dacă înainte de răboiu, România era considerată drept grânarul Europei, dacă exportul produselor noastre agricole era în floare, bugetele excedentare, iar leul românesc cota de mulțeați 1.06 franci francezi, trebuie știut, că o asemenea situație nu se datoră celor 4000 de proprietari latifundiari, ci celor 5 milioane de țărani, adevărații producători”.

Desigur, că analizele sociale și economice pe cari își clădește premisele Dl Scutaru, sunt conforme cu realitatea. Greutatea constă, în sintetizarea concluziilor în funcție de evoluție. Pentru că paleative economice au fost în special și reforma agrară, dar partidului, care își face o mândrie din a fi votat-o, i-se aduce cea mai mare acuză prin felul cum a executat această reformă.

Deci, aceste paleative juridice, devin în fața oligarhiei exploatoare simple baloane de săpun pentru timp de resmeriță.

Dl Ing Scutaru în cele treisprezece capitole, discute pe larg problema statului țărănesc, în cadrul posibilităților istorice actuale și mai ales în cadrul posibilităților sale viitoare.

Acest stat țărănesc nu se poate realiza, decât în cadrul și sistemului economic cooperativ. Prin cooperatie, jocul forțelor economice este mai ordonat, iar exploatații și exploatorii dispar, prin anularea asperităților, rămânând colaboratorii.

Țăranul, prin structura sa, are nevoie de colaborare și în consecință, de creștere în fața capitalismului bancar exploator.

Dl Scutaru, limpezește destul de clar legătura între fenomenul social și juridic, și sistemul capitalist exploator prin definiție. Machiavelismul economic este pecetea societății actuale.

Într-un stat de țărani o astfel de politică nu poate fi decât dezastruoasă. Numai aplicând principiile cooperatiste i se poate da țăranului rolul economic de care are nevoie.

La ultimele capitole Dl Scutaru se ocupă de politica comercială, industrială, vamală, etc., cari, în cadrul programului partidului — converg spre problema cea mai importantă: țărănimea.

A. Tătaru

Constantin Sudețeanu: „Durkheim și doctrina școlii sociologice franceze”. Imprimeria Fondului Cărților Funduare. — Cluj, 1935.

Necesitatea cunoașterii vieții sociale se resimte mai mult astăzi, când suntem la o răspântie de veacuri, manifestată prin tulburări și mișcări sociale de proporții uriașe, necunoscute, se pare, încă în istorie. Este punctul culminant al frământărilor sociale, prin care omenirea își caută forme noi de organizare, mai cuprinzătoare și mai adecvate.

Iată de ce preocupările pentru ordinul social sunt mai multiple, am putea spune, că aproape toată activitatea spirituală se strânge în jurul acesteia. De aici și avântul pe care l-a luat noua știință, sociologia. Din necesitățile și manifestările vremii actuale se simte și nevoia tot mai acută de a găsi posibilitatea de a prinde și explica complexitatea vieții sociale.

Privită sub unghiul acestor considerații, cartea D-lui C. Sudețeanu prezintă un real interes, umplând un mare gol în puțina noastră literatură de acest gen. Căci pentru a putea prinde sensul social al transformărilor actuale, este nevoie de procedee științifice; așa încât cartea D-lui Sudețeanu, fără a fi o privire sociologică asupra actualității, prezintă, prin studiul critic

MITUL ÎN STATICA ȘI DINAMICA SOCIALĂ

În structura și arhitectonica oricărei societăți, indiferent de studiul ei de evoluție, existența substratului economic nu se poate tăgădui. Aceasta fiindcă de economic, de materie depinde *insuși viabilitatea biologică a omului*, mai tare decât spiritualitatea, floare plâpândă a ființei umane, subordonată în strictă dependență de echilibrul și sănătatea organismului. În scara lungă a instinctelor omului, expresie a elanurilor lui de viață, în partea inferioară se găsește foamea și setea, adică *tendința de conservare a vieții*, iar în partea superioară sunt instinctele de afirmare, de sociabilitate, de prietenie, expresie a *tendinței de dezvoltare și inobilare a vieții*. Ultimele sunt cele mai recente în evoluția omului, dar și cele mai firave și lipsite de existență proprie. La cea mai ușoară amenințare a celor de jos, cele de sus dispar, energia omului canalizându-se spre apărarea lui biologică, spre conservarea lui individuală. cazuri contrare sunt excepții, sunt eroii, și pe noi ne interesează majoritatea, norma. În scurgerea vremii au dispărut culturi și civilizații impunătoare, dar omul ridicându-se din ruinele lor, conservându-și viața și a putut crea altele. (O. Spengler: „Der Untergang des Abendlandes“). O dovadă, în plus pentru susținerea ideii de mai sus este faptul elementar de simplu, că în decursul vremii creatorii culturii în toate ramurile ei s'au recrutat din clasa suspusă, — dintre boeri sau grofi, sau din clasa de mijloc, cu ajutorul statului sau altor fundațiuni. Din clasa de jos aproape excepții. Cei ce s'au înfruptat din ea, la fel numai cei ce au avut posibilitatea materială și liniștea sufletească pusă la adăpost de grijile existenței. În acest sens ce naivă și lipsită de discriminare matură pare activitatea de azi a celor ce „culturalizează” poporul, când el n'are locuință și alimentație omenească. În loc să înceapă cu fundamentul, încep cu acoperișul!

În lumina considerațiilor de mai sus, orice grup social desfășură în primul rând o activitate economică, din care-și smulge puterile de subsistență. Activitatea aceasta economică o găsim concretizată în diferitele între-

prinderi, fie agricole, fie industriale-comerciale. Rostul oricărei organizări sociale este tocmai protecția și sprijinul acțiunii economice. Căci o condiție sine qua non a ostentării pentru câștigarea „pâinii cea de toate zilele” este tocmai siguranța, că fructul muncii va fi al tău și nu va fi frustat. Acestei exigențe a bunei funcționări economice îi corespund diferitele instituții de siguranță, administrative, politice, juridice etc. Dar liniștea și siguranța, pe care o aduc aceste mijloace, este o liniște și siguranță impusă; este isvorâtă din constrângere externă. Urmarea este, că virtual ori când poate dispărea îndată ce ar slăbi rezistența instituțiilor de mai sus. În acest climat impus de obicei, mochesc nemulțumirile și la momentul oportun izbucnesc. Această lacună vine să o acopere *mitul*.

Prin urmare mitul ia loc alături de instituțiile politice, administrative, juridice. Rostul lui este să aducă liniște în societate, consimțire și mai multă coeziune între membrii ei. Activitatea economică *ar fi infra structura*, iar cea politică-administrativă-juridică și *mitul* alcătuiesc *supra-structura*. Ultima având ca scop servirea primei.

Dar ce este un mit?

Să procedăm inductiv. Ca exemplu ar fi mitul *politeist* din antichitate, *credința*, că lumea-i făurită, și condusă de mai mulți zei, cari își au „reședința” în Olimp. În societate conducătorii cetății sunt reprezentanții zeilor pe pământ. Voința lor este atotputernică și nimic nu se întâmplă pe pământ, fără știrea lor, iar suprema fericire este să mori pentru zeu. După destrămarea credinței, *mitului* politeist, a apărut la orizontul de răsărit, *mitul credința creștină* monoteistă; o forță supranaturală, care veghează mereu asupra lumii. Viața noastră de aci este doar o pregătire pentru o *altă viață veșnică*, ce ne așteaptă după moarte. Credința creștină ne învață, că omul nu moare, decât trupește; sufletește va trăi în eternitate. Și aceasta-i important din mitul creștin, fiindcă ne corespunde unei *derințe intime a omului de-a trăi mereu*. Moartea îi turbură toată ființa lui și-l înspăimântă. Este așa de

puternică dorința de-a trăi, încât nici nu ne gândim la moarte, decât în momente de criză, de suferință. Mitul creștin vine să aducă tocmai această ușurare, îndepărtare a morții. O astfel de credință are profunde ecouri în sufletul uman și cu puternice influențe asupra comportării lui.

În evul mediu omenirea este stăpânită de mitul papal, — care reprezenta pe Dumnezeu pe pământ.

În pragul secolului al XVIII-lea și începutul celui de-al XIX-lea, odată cu pătrunderea raționalismului din filosofie și cu înstăpânirea tehnicii în viața economică mitul monarhic, credința în rege sau în împărat este atotstăpânitoare asupra oamenilor. Monarhul este trimisul, alesul lui Dumnezeu, și este infailibil. Tot acum pătrund alte mituri: cel *democratic* și cel *naționalist*, ce și-au prelungit existența până în zilele noastre.

Examinat sub aspectul individual-psihologic, mitul democratic — ca și celelalte — corespunde unei aspirații intime a omului de-a se afirma și de-a fi luat în considerare. Membrii unui grup niciodată n-au consimțit ca acel grup să fie condus numai de-o minoritate, iar majoritatea să fie turmă. *Libertatea de gândire și de exprimare* — inclusiv votul universal — esența mitului democratic vine să astâmpere această tendință a omului, dându-i iluzia că ia parte la guvernare, că majoritatea-i suverană, că reprezentanții ei sunt delegați numai, că în fond ea decide.

Mitul naționalist, privit sub acelaș aspect, este idolatrizarea, proslăvirea grupului național, care se distinge prin anumite caractere bine distincte: limbă, pământ, port, tradiții sau amintiri comune, cum și aspirații comune. În genere mitul naționalist are o nuanță bine reliefată de dinamism, de agresivitate chiar. Aceasta din motiv, că naționalismul suprăciteză sentimentul, ca să îndemne la acțiune împotriva cui; deci presupune un dușman. Creștinismul are o atitudine statică, de adorare și admirare, naționalismul una de mișcare de recuperare, revendicare. Nu sunt rare cazurile, când mitul naționalist este impletit cu ură, cu dispreț pentru adversar, sau cu gelozie, invidie. Un ultim mit, care înstăpânește popoarele, este cel *socialist*, cu diferitele

lui nuanțe: comunist, social-democrat, laburist etc. Acest mit își are geneza în dorința egalitaristă a omului, și dorința de a șterge diferențierile și mai cu seamă și dorința de-a desfunța *exploatarea omului prin om*. Și acesta prin urmare nu-i ceva venit din afară, ci este expresia de veacuri a unor refulări, suferințe îndelungate, provocate chiar de semenii săi.

Iată prin urmare o serie de mituri, cari au stăpânit omenirea și încă o mai stăpânesc. În fond toate au un substrat individual-psihologic, legat de aspirații și credințe intime. Orice mit se clădește, ridică pe elemente comune-familiale: pământ, port, *dorințe*, etc.

Până acuma am văzut elementele mitului, ce țin de resortul individual, sufletesc. Dar mitul ajunge la deplina lui cristalizare în momentul în care trece de hotarul individual și intră în domeniul social, când dinamizează masele. Mitul are, deci, și-un aspect *social*, care prin importanța lui depășește aspectul singular. În momentul în care mitul trece din stare latentă în stare activă, când mobilizează masele, electrizează comunitățile de oameni, *mitul devine o realitate*. Ex.: revoluția franceză sau cruciadele. Cum se face aceasta?

Creatorii mitului sunt: *individul și contagiunea psihologică*, pe deoparte, iar *condițiile social-economice cu starea de spirit*, pe care o determină, pe de altă parte.

Cel care a aruncat sămânța mitului creștin, a fost Christ. Și-a încolțit datorită elementelor cari *impresionează* ca: nașterea lui uilă, figura lui cu trăsături feminine și blânde, suferința și moartea pe care a încercat-o. Sunt elemente, cari aprind mirare și imaginația mulțimii, fascinează, supune și absoarbe orice spirit de opoziție. Cu aceste date *propagarea* mitului se face ușor și repede, iar adepții se înmulțesc și mai ușor. Aceasta este faza de naștere, de pătrundere în societate a mitului, iar inițiatorii lui sunt considerați nebuni, martiri, — cărora posteritatea le ridică statui. Așa a mai fost: Luther, Calvin, frații Grahi în antichitate, Avram Iancu și eroii naționaliști din Ardeal — la noi, — Lenin sau alții din zilele noastre. Mitul naționalist și democratic au apărut cam în acelaș moment istoric: revoluția franceză, — sub lozinca egalitate-fraternitate-

libertate. Atunci s'au deșteptat masele și au luat conștiință de sine.

Am spus, că în nașterea și în propagarea mitului contează mult și condițiile social-economice și starea de spirit, pe care o creiază. De obicei momentul propice pentru lansarea și formarea mitului sunt *epocile de criză*, de dezechilibru în producție și tensiune între clasele sociale. Mizeria și surescitarea fac ca elementele desrădăcinate, falșiții tuturor ramurilor economice, tineretul, care nu se mai poate încadra în mod normal și cei nemulțumiți caută să îmbrățișeze noua idee, noua religie sau curent social-politic. Desechilibrul societății mișcă, doboară obișnuințele, concepțiile vechi și fac ca individul să vadă realitatea și adevărata cauzalitate a fenomenelor. Aci, la confluența lumilor, organizărilor ce cad și-a lumilor, ce prind contur nouă, este mediul, ambianța de încolțire a miturilor. Așa a fost cu mitul creștin, ce-a încolțit din clipa convulsiei agonice ale imperiului roman; așa a fost cu mitul democratic-național, ce-a prin ființă în momentul sdruncinării organismului putred al feudalității. Mitul socialist la fel a învins în Rusia, unde domnia țarismului imbibat cu morală la Bachus și care sfida sclavismul mușicului.

În astfel de conjuncturi miturile nouă și-au făcut drum ușor și pârjoleau vechea organizare și morală socială. Ce de altă parte susținătorii mitului plămădesc și-o *doctrină conformă* mitului și la urmă dau și un program de organizare. Și curentul mitului nou crescând mereu, ajunge la momentul când învinge. Este momentul revoluției sau a convertirilor mari — istorice — sau al reformelor.

Mitul nou odată instăpănit, modelează întreaga societate și comportare a individului. Astfel mitul creștin a devenit religie de stat, împărații stăpâneau prin voia lui D-zeu, și se încoronau în fața altarelor; căsătoria la fel reformată, cum și școala, și întreaga problemă a vieții era văzută sub altă prismă. Mitul democratic, și naționalist, la fel a croit statul și structura lui după măsura sa. Alcătuirea statului ca entitate deosebită de altele se făcea după criteriul noului crez. Școala și problemele culturii la fel luau altă turnură. Nu mai

vorbim de Rusia, unde reforma adusă de noul mit, în viața societății, cum și-a individului, este integrală.

Dar ceea ce este important, este faptul, că *relațiile între membrii componenți*, cum și *relațiile între conducători și conduși*, sunt altfel. În primul rând cei ce s'au botezat în credința nouă, sunt foarte solidari. *Coeziunea socială* în urma noului mit crește enorm, iar *supunerea la normele nouă* este consimțită.

Perioada postrevoluționară este o perioadă de așezare, de refacere și muncă intensivă. Aceste perioade de liniște și construcție, coincid în istorie cu marile secole, cu marile înălțimi de cultură și civilizație. Așa a fost sec. lui Pericle, al lui Carol cel Mare, Ludovic XIV, secolul XIX. al Luminismului și alte momente istorice de refacere materială și morală.

Recapitulând, putem spune, că un mit este expresia unor dorințe și tendințe comune, stimulate de împrejurările sociale și economice de criză, lansate de indivizi superiori, tenaci, cari sunt unitați în credința lor, iar mitul generalizându-se aduce schimbare, dând o nouă factură întregii societăți.

* * *

Popoarele în decursul istoriei au fost mereu stăpânite de mituri. Când unul se perima altul îi lua locul. S'a putut întâmpla ca două sau mai multe mituri să coexiste; astăzi suntem sub imperiul mitului creștin, democratic, naționalist și în parte sub mitul nou socialist. Dar de regulă un mit are *preponderanța*, așa cum sec. XIX, a fost sub mitul democratic și cum evul mediu era stăpănit de mitul creștin. Esențialul este că popoarele și-au schimbat mereu credințele, zeii, miturile. „Nimic mai relativ decât istoria!“ — exclamă sociologul Fr. Delaisi.

Un aspect de capitală importanță în viața miturilor este momentul *schimbării lor*; decadența unui mit, stingerea lui și înălțarea altuia s'a săvârșit cu mult sgomot, *suferință și sacrificiu*. Mitul revoluției franceze s'a ridicat prin vărsare de sânge și cu uciderea protagoniștilor lui. Mitul creștin a ajuns să învingă după ce avea în spate momanele de cadavre, rezultate de pe urma persecuției religioase. Mitul comunist s'a înscăunat numai după ce Si-

beria era împânzită de susținătorii lui Persecuțiile, rezistența venea din partea celor ce susțineau mitul vechiu, oficial; erau tradiționaliștii, conservatorii. Mitul monteist creștin întâmpina opoziția mitului politeist; mitul liberalist dela 1789 se împiedeca de masa adeptilor mitului dela baza feudalismului. Mitul socialist se lovește de cramponarea mitului burghezo-liberalist și așa mai departe.

Se pune problema:

De ce persistă un mit perimat, de ce trebuie doborât și de ce nu cade singur?

Aci revenim la problema pusă la început, că structura economică este o realitate peste care nu se poate trece. Toate instituțiile — inclusiv mitul — nu au altă funcțiune, decât aceea de-a ajuta munca, producția. Dar se întâmplă, că substratul economic, raporturile de producție, circulație sunt într'o neconținută schimbare, transformare. Infra-structura în mobilitatea ei nu-i însoțită de aceeași mobilitate a supra-structurii, a instituțiilor societății, inclusiv mitul. Se creiază prin urmare o discrepanță între fapte și idei, credințe. Așa a fost înainte de revoluția franceză, când forțele economice se cereau descăturate de granițe și formațiuni economice rigide cum erau corporațiile. Forțele economice și-au creiat mit nou sub formula: libertate — pe când forțele vechi rămăneau la mitul vechiu: creștin, *supunere*. Deci forțele economice depășesc miturile, instituțiile create după ei și lansează altele, nouă și conforme marilor exigențe. Dar dacă faptele îl depășesc, de ce mitul vechiu se mai opune? Această întrebare ne duce la o altă problemă, la aceea a *claselor sociale*. Și anume: în lăuntrul oricărei formațiuni sociale se produc anumite săpături, diferențieri: clase. Așa în evul mediu patronii, privilegiații, cum și latifundiarii se deosebiau net de robi, sau de meseriași. Unii aveau forța materială și le conveneau să militeze pentru creștinism, care însemna: status-quo, menținerea privilegiilor și bunurilor. Mica burghezie lupta sub flamura mitului nou, al libertății, care le putea aduce o ameliorare.

Prin urmare, cu timpul se face o legătură intimă între o anumită organizare economică, favorabilă unei clase sociale și mit, — care susține, favorizează organizarea și impli-

cit clasa interesată la aceasta. Și-acum putem spune sigur: *Mitul oficial, vechiu se menține și se apără față de mitul nou, fiindcă este o clasă, care se apără și care vrea să salveze structura social-economică întemeiată pe mitul decadent. Mitul este susținut de profitorii lui, nu de valoarea lui intrinsecă, depășită de mult de realitățile structurale.*

Acesta-i motivul, că schimbarea miturilor se face numai prin lupte și eforturi mari.

* * *

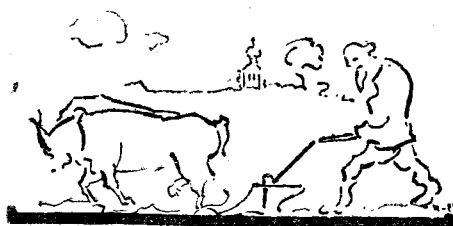
Astăzi pe arena istoriei descifrăm o mare *bătăie a miturilor*. Pe deoparte mitul naționalist de dreapta, — cu toate variantele lui, susținut de o categorie mulțumită cu soarta, iar dincolo mitul reprezentat de fracțiunile de stânga, democratic-socialist ce-și cere dreptul la viață. Sacrificii se fac mereu, ceace înseamnă, că momentul decisiv trebuie să se apropie.

Istoria ne învață, că realitățile social-economice se schimbă mereu și cu schimbarea lor și mitul trebuie să urmeze. Și mai știm, că mitul nou ascunde prefaceri structurale, pe când cel vechiu ascunde conservatorism și interese pentru o minoritate.

Dacă privești viața societăților dintr'o perspectivă mai îndepărtată, ea ne apare ca un organism în continuă transformare. Epocile de frământare, de dinamică sunt urmate de altele de quasi-liniște, de statică și quasi-așezare. Mitul le pătrunde, le străbate pe toate aceste faze. Întăiu promovează evoluția socială și determină așezări, pe urmă o împiedică. Dar cu toate piedicile societatea își urmează mersul ei.

Ne vine greu să credem, c'am ajuns într'o fază unde societatea a încrămenit.

ION OANCEA-URSU

ATRIBUTELE NUMĂRULUI

Marea massă, sau mulțimea a fost aproape totdeauna un element pe care s'a rezemat destrășurarea acțiunilor politice. Excepție făcând epoca sclavagistă și o perioadă importantă din epoca finală, restul intervalelor istorice au fost aproape totdeauna martore ale unei activități politice, bazată pe puterea și pe forța, care o dă aderența masselor.

Am putea spune, că orice epocă, chiar acelea, pe cari le-am trecut între excepțiuni, a avut parte în mod intermitent și necomplet, de acțiuni politice, al căror punct de mănecare consta într'o măsură mai mare sau mai mică, în forța numărului. Așa au fost oricând expedițiile rășboinice, cari fără participarea masselor, n'ar fi avut nici o șansă de reușită. Slabele pilde ale mercenarilor nu duc la o concluzie contrarie, pentrucă în afară de oameni plătiți, oștile respective erau cu siguranță încadrate și atunci, de oameni, cari lucrau dintr'un imbold interior, dintr'o convingere sufletească intimă, spre a ajuta înfăptuirea unui țel de interes colectiv. Acest țel satisfăcea anumite nevoi, fie materiale, fie sufletești, așa că dacă efectiv lipsea adeziunea generală, era pentrucă atâta permiteau posibilitățile timpului. În fond mulțimea întregă se folosea în mod inconștient de avantajele câștigate. În felul acesta totalitatea unei colectivități, ca să nu zicem națiuni, lua parte la marile acte cari se efectuau în numele unei singure existențe.

Chiar evul mediu, despre care se știe că a fost dominat de feudalitate și deci mulțimea era împiedecată de seniori în libera sa manifestare, a prezentat acte politice în cari adeziunea generală era satisfăcută. Cruciadele n'au fost altceva la origină, decât acțiuni pornite pentru mulțumirea mulțimii, mulțumire împletită pe fonduri materiale și spirituale mistice. În fond participarea reală sau virtuală a colectivității la actele politice, s'a manifestat, cum am zis mai sus, în orice perioadă a istoriei, fără însă ca ea să continue neîntrerupt și să se perfecționeze. Impărăția romană însă, deci chiar înainte de evul mediu, a dat dovadă strălucită de acte pornite din imboldul și aprobarea mulțimii, cum a fost în perioada consulilor, cari se simțiau îndatorați, să dea sea-

mă poporului de actele și înfăptuirile lor. Mai mult decât atâta, exista pe acea vreme chiar o răspundere efectivă a omului de stat în fața poporului, adesea scump și cu vârf plătită. Se manifesta deci încă acum două mii de ani, pornirea cristalizată de a rezema actul politic pe baza de susținere ce o forma numărul care constituia și constituie forța cea mai puternică în guvernarea statului.

Principiul acesta de înfăptuire politică vechi de când lumea a fost pus în formule științifice de filozofia grecească, trecut prin spiritul filtrant al culturii romane și astfel ajuns ca un ecou până în zilele noastre, după ce a străbătut timpurile cu un înțeles mai mult sau mai puțin adevărat. Revoluțiunea franceză a regenerat noțiunea guvernării pe baza aderenței mulțimii. De atunci încoace democrația așa cum ne-a venit ea din spiritualitatea vechilor civilizații a fost recunoscută tot mai mult ca o necesitate și definită mai precis ca fiind acțiunea politică ce pornește din voința poporului și lucrează pentru popor. În consecință ea este considerată astăzi ca fiind instrumentul cel mai potrivit de a suprapune activitatea politică pe dezideratele mulțimii.

De aici pornesc forțele de luptă și de realizare ale partidelor democratice. Dar dacă aceste forțe pornesc din sursa de energie pe care le-o oferă adeziunea masselor, nu e mai puțin adevărat că masele tocmai spre a constitui o alimentare de adâncuri ale forțelor democrației, trebuiesc să îndeplinească anumite cerințe indispensabile. Fără aceste cerințe, democrația riscă să se falsifice și să degenereze, constituind doar o formulă vagă, lipsită de sens caracteristic și de valoare intrânsecă.

Între cerințele ce se pun masselor cari își propun să activeze pentru democrație, este în primul rând conștiința forței pe care o reprezintă. De aici pornește elementul de control asupra personalităților politice, cari le reprezintă și frontul solid lipsit de compromisuri. Mulțimea care își dă perfect de bine seama că glasul ei poate să construiască și să realizeze idealurile visate, exercită la rândul ei un drept și o datorie dintre cele mai importante. Ea are o putere de îndrumare indispensabilă în

cadrul marilor probleme, cari frământă astăzi lumea și organizarea ei socială. Când mulțimea care reprezintă forța politică nu-și dă seama de ce întruchiează ca ideie de realizare, ea oscilează și șovăește în atitudini cari nu-i pot îmbunătăți niciodată soarta.

A doua cerință, care este indispensabilă mulțimii, pentruca să poată impune realizarea idealurilor sale, idealuri cari făurite fiind de doctrinari și le însușește, este convingerea în dreptatea revendicărilor pe cari le susține. În acest fel se naște o solidaritate deplină, care leagă numărul și-l înmănunchiază într'un tot unitar, fapt care de asemenea contribuie la izbândă.

Convingerea adâncă în dezideratele pe cari le revendică masele, are o importanță primordială în ritmul de concretizare în ceea ce privește efectuarea sau îndeplinirea lor. La noi încă nu am ajuns această situațiune a fanatismului pentru ideia politică la marea mulțime. De aici urmează de sigur un mare neajuns pentru ea însăși care se traduce prin conducători nechemați și mai cu seamă fără legătura ce trebuie să existe între ei și popor. În felul acesta nu numai că se tergiversează doleanțele celor cari fac greșala să-i aleagă, dar se artificializează mai cu seamă viața economică și socială, care, îndrumată fiind pe căi greșite și incompatibile cu crezul și tendințele organice de dezvoltare normală, falsifică întreaga structură a națiunii. De aceea convingerea în dezideratele pe cari mulțimea le revendică, impune vrând, nevrând nu numai ritmul necesar în desfășurarea procesului de stat, dar contribuie la normanizarea unei situațiuni, care trebuie să fie cea optimă în determinarea propriului său.

Conștiința forței și convingerea în crezul pe care-l susține, formează marile atribute ale numărului, care vrea să reprezinte ideia democrată. Natural, că aceste atribute aduc cu sine un control completator, care încheagă și mai puternic într'o unitate de vederi pe conducători și conduși. Acest control constă în străduința luptătorilor pentru democrație de a o realiza în adevărata sa înfățișare. Iar pentruca forța de susținere a democrației se găsește în rândurile masei, datoria primordială

a celor cari se cred democrați este, să potențeze în continuu și permanent valorile spirituale și materiale ale mulțimii.

În acest sens se impune educarea poporului pe toate căile posibile. Nu numai prin școală, căci școala nu concretizează în învățatura pe care o dă valoarea spirituală totală a unui popor, ci prin toate căile posibile, cari se găsesc potrivite cu formarea spiritului civic. Să nu scăpăm din vedere faptul, că școala ca factor educativ are un tipar general, care nu ține seama de toate caracteristicile vieții sociale. Ea dă numai elementele indispensabile pentru orientare în cadrul ce formează cuprinsul educației în adevăratul înțeles al cuvântului.

Educarea mulțimii pentru a fi conștientă de forța pe care o reprezintă și de valoarea morală a dezideratelor, pe cari le revendică, stă în datorințele altor factor decât școala. Un partid politic, care-și dă seama de acest adevăr, va trebui să creeze cadrele de educatori, cari să vorbească poporului răspicat și limpede despre drepturile, datorințele și despre marile idealuri, cari stau la baza propășirii lui. Când educația aceasta își va atinge scopul, de sigur, că masa va ști nu numai ce vrea, dar va cunoaște omul și cadrul politic, capabil să-i acorde, ceea ce urmărește să obțină.

Există aici o reciprocitate de acțiuni între mase și conducători, un împrumut de forțe transcendente de la factorii de sus la elementul de jos. Atunci când acest fluid de comunicativitate și mai cu seamă de încredere reciprocă, pornit de sus, își va găsi resursele sale de viață în popor, pornind apoi cu întărirea puternică pe cari numai marea masă le posedă în mod nativ și în cantitate inepuizabilă, atributele numărului necesar democrației vor fi desăvârșite, iar poporul își va fi găsit orientarea sănătoasă în urmărirea țelului, care duce spre progresul său organic și nealterat. În cazul acesta Statul va prezenta o structură compatibilă cu clasele cari îl compun, frecările interne și luptele surde cari irosesc energiile vor dispărea, sarcinile de orice fel vor fi echitabile și armonia va caracteriza expresia tuturor faptelor comune eșite dintr'o solidaritate, care să meargă până la subconștient. Principiul etic de viață al națiunii va fi astfel

un fapt indeplinit și nu un ideal mai mult sau mai puțin teoretic.

De aceea, dacă ideea democratică în țara românească voește să-și afirme puterile sale de creație, ea va căuta nu numai să se inspire din marile nevoie ale mulțimii, ci va tinde să organizeze această mulțime, făcând-o capabilă de conștiința și de spiritualitatea, pe care a-

ceasta o reprezintă cu adevărat, când este instruită. Numai astfel ideea democratică are un sens social și moral. În caz contrar, democrația va rămânea formula stearpă, cu care orice nechemat va jongla, așa cum se poate jongla cu orice noțiune lipsită de conținut.

Ing. GH. BRANDUȘ

STATUL BURGHEZ ȘI COOPERAȚIA

Statul a făcut și bine și rău cooperației. Socolindu-se cooperația o acțiune de mare interes public, unele State — nu cele mai civilizate, — au încadrat această mișcare în administrația publică, făcând-o bugetivă, dându-i rigiditatea și formalismul specifice aparatului de Stat. Altele s'au desinteresat aproape complet de cooperație, mulțumindu-se doar să stabilească prin câteva articole de lege unele norme generale, cari trebuiesc avute în vedere la constituire, etc.

Pretutindeni, în Statele cu regimuri politice rezultate din voința nesilită a masselor, cooperația a fost delă început liberă sau tinde, cucerește treptat, dar sigur, drum spre completa independență față de Stat.

O instituție, o acțiune, un ideal, nu pot sta multă vreme aservite compromisului; se cuvine să grăbească pașii spre o poziție categorică, în cazul nostru spre o completă încadrare în administrația publică de Stat (ca în Italia și Rusia), sau spre o completă independență (Anglia, Elveția, Danemarca, etc.).

Concepția însăși asupra Statului modern dacă nu a ajuns încă la o cristalizare definitivă, totuși a prins conturi precise, cari permit mai bine deslușirea restului Statului în organismul vieții sociale. Statul burghez deține pentru sine tot mai puține din atribuțiunile, cari pot fi indeplinite de inițiativa și organizațiunile particulare, tinzând să aibă sub controlul său direct numai învățământul public, ordinea publică, armata, finanțele publice, patrimoniul persoanelor de drept public și atribuțiunile strâns legate de exercițiul suveranității. Statul comunist cuprinde în sfera sa directă de influență majoritatea — teoretic totalitatea —

acțiunilor de tot felul, cari privesc obștea asupra căreia își exercită dreptul de suveranitate; aci, interesele individului sunt subordonate complet intereselor colectivității, dincolo, interesele individuale tind spre o poziție de echilibru, de armonizare a lor cu interesele colective.

Cooperația nu este o acțiune cu sfera de influență limitată, ea — atât doctrinar, cât și practic — reprezintă un sistem complet de organizare social-economică cu influență directă și asupra vieții politice. Cooperatizarea largă, generală, nu poate rezulta decât dintr'o creștere normală, din ciocnirile continue cu realitate, din acumularea de experiență, de forță spirituală și materială. De aceea, în Statele, cu alt regim decât cel rusesc și italian, condițiunea esențială necesară dezvoltării cooperației, este libertatea, autonomia. Ar mai fi de apreciat în ce măsură se poate vorbi despre o adevărată cooperație în Rusia și Italia.

Întăiele cooperative românești au luat ființă sub presiunea nevoilor vieții. Legislația, publicistica, doctrina, n'au venit decât mai târziu. Prin urmare, la început a fost fapta și numai mai pe urmă a venit doctrina.

Până la 1903, avem în Vechiul Regat, faza eroică. Cooperația se naște și se dezvoltă prin entuziasmul și hărnicia inițiatorilor, având potrivnică lumea oficială.

În 1903 se face legea băncilor populare, care acordă înlesniri la constituire, procură credit de Stat cooperației și organizează controlul legal al acesteia. Tutela Statului deși începuse să devină prea severă, totuși condițiuni generale deosebit de favorabile ajută coopera-

ția să se desvolte și să se extindă și în alte domenii de activitate decât al creditului.

După război, reforma agrară și criza economică schimbă radical terenul și posibilitățile de acțiune ale cooperăției. Se fac legi multe cooperatiste și îndată după război Statul, prin Centrale cooperatiste, își asumă un rol comercial; tutela lui asupra unităților cooperative devine deseori exagerată și când se amestecă și considerațiunile politice, dăunătoare. Comerțul de Stat s'a soldat cu foarte mari deficite. În această perioadă, rolul Statului în mișcarea cooperativă a fost nefast; amestecul Statului în mișcare provine dintr'o concepție greșită și confuză asupra cooperăției.

Regenerarea începe prin lichidarea cooperativelor urbane, cari nu mai putură trăi fără practicarea comerțului de Stat ale cărui instrumente deveniseră.

Cooperăția majoritară din provinciile alipite a avut, înainte de războiu, sprijinul moral și material al regimurilor politice respective. În Ardeal, mișcarea cooperativă de credit n'a putut propăși înainte de războiu și pentru că puținele energii ale vieții economice românești din această provincie erau angajate în organizarea și conducerea băncilor comerciale românești pe acțiuni.

Legile de unificare a cooperăției și de reorganizare a ei, în 1923, pe lângă Ministerul Muncii au fost întrucâtva utile mișcării. Congresul general al cooperăției din 1923 formulează doleanțele operatorilor și codul cooperăției din 1928 dădu satisfacție într'o importantă măsură nevoilor și dorințelor operatorilor.

Legea de organizare a cooperăției din Martie 1929 face un pas mare spre autonomia completă și independența mișcării față de Stat. Până în 1929 în Consiliul superior al cooperăției și în consiliile de administrație ale Centralelor majoritatea o forma reprezentanții Statului, pe când, prin legea amintită se stabilește că Consiliul general al cooperăției și în Consiliul de administrație al Băncii centrale cooperative majoritatea e formată de reprezentanții direcți ai mișcării; mai mult încă, consiliile de administrație ale Uniunilor sunt formate exclusiv din aleșii cooperăției.

Art. 79 al legii din 1929 prevede: „Uniunile de cooperative pot să alcătuiască o Centrală a Uniunilor de cooperative, care va avea atribuțiunile prevăzute în prezenta lege pentru Oficiul național al cooperăției române“. Iar raportul către Camera deputaților, care însoțește legea din 1929, spune, că: „Centrala Uniunilor de cooperative se va constitui cu un ceas mai înainte, determinând astfel intrarea în cadrul firesc al cooperăției“. Raportul recunoaște deci că mișcarea noastră cooperativă nu este încă „în cadrul ei firesc“.

Greșala legii din 1929 a stat în aplicarea ei, cât privește raporturile mișcării cu Statul. Principiilor trecute în lege — autonomie, descentralizare — trebuia să le urmeze cât mai curând aplicarea lor practică. S'a lăsat aplicarea și supravegherea aplicării acestor principii, unei instituții de Stat — Oficiul național al cooperăției, — care nu s'a născut, n'a crescut și nu a crezut în aceste principii. Uniunile de cooperative începuseră să sădească în mințile operatorilor ideea autocontrolului și a sacrificiului material necesar unei cât mai bune activități de îndrumare, propagandă și control prin instituții proprii, autonome. Cooperăția era — cu toate greutatele crizei, — pe calea cea bună, a emancipării de tutela Statului; o acțiune energică și categorică a Oficiului în acest sens ar fi înlesnit mult această emancipare a cărei primă etapă trebuia încheiată prin desființarea Oficiului și înlocuirea lui cu Centrala Uniunilor de cooperative.

Autonomia, descentralizarea, este astăzi singura cale sănătoasă pe care trebuie îndrumată cooperăția pentru progresul ei sănătos și pentru luarea din sarcina Statului a unei povări pe care el nu mai trebuie să o ducă. — Modificările aduse de parlamentul liberal din 1935, legii din 1929 schimbă întrucâtva datele problemei, accentuând amestecul Statului în mișcare.

Nu îi ajung mișcării cooperative cei 30 de ani de tutelă administrativă a Statului în Vechiul Regat și 15 ani în ținuturile noi alipite? N'ar fi bine să ne întoarcem pe căile fără glorie și lumină ale cooperatismului de Stat românesc și ale centralismului. Este certificatul cel mai slab, ce s'ar da unei activități de masse, care nu poate avea o existență organică

și o eficacitate socială, dacă nu poate merge pe propriile picioare.

Administrația de stat a adus în cooperare o atmosferă, un ritm de muncă, o tehnică și un sistem complet ostile spiritului cooperatist. Și vorbind astfel, ne gândim la Statul românesc de astăzi și la cel de ieri.

Cu asta nu vrem să spunem că Statul trebuie să nesocotească existența și propășirea cooperăției. Aceasta este o mișcare de mase și cu atât mai mult se cuvine Statului modern să-i urmărească și să-i ajute dezvoltarea. Statul este un mare consumator și un posesor de avuții naturale; funcțiunile comerciale și de producție de Stat se cuvine să fie efectuate în primul rând de cooperare a cărei autonomie administrativă trebuie dezvoltată și întărită.

Lucru curios în momentul în care Statul burghez se dovedește incapabil de a face ordine în bugetele și administrația lui, i-se cere din nou, de unii, să intervină în controlul și administrarea mișcării cooperative. Legiuitorul trebuie să se inspire din necesitățile permanente ale acestei mișcări, din natura intimă a rostului ei în societatea modernă, din cuprinsul genuin al dictrinei cooperatiste, iar nu din interesele trecătoare ale acelor, cari vin să influențeze calea legii mânași de considerațiuni streine marelui funcțiuni, pe care este chemată să o îndeplinească cooperăția în societatea românească.

Până când nu va interveni o clarificare categorică a raporturilor dintre mișcarea noastră cooperativă și Stat, orice problemă generală privind această mișcare, nu-și va găsi o soluțiune pe deplin compatibilă cu interesele mari ale acestei importante acțiuni economico-sociale. Cooperăția să spună respicat și Statul să ia aminte: ori vrea încorporarea completă în administrația publică a Statului, ori separațiunea de aceasta; compromisul între aceste două stări nu face decât să o apese cu toate desavantagiile fiecăreia din ele, înlăturând avantajile pe cari, fiecare, în parte, le-ar prezenta.

Doctrina și fapta cooperatistă, spun acelor, cari se apropie onest și sincer de ele, că în Statul românesc de astăzi cooperăția nu poate merge pe cale luminoasă și rodnică decât acordându-i-se autonomie completă, des-

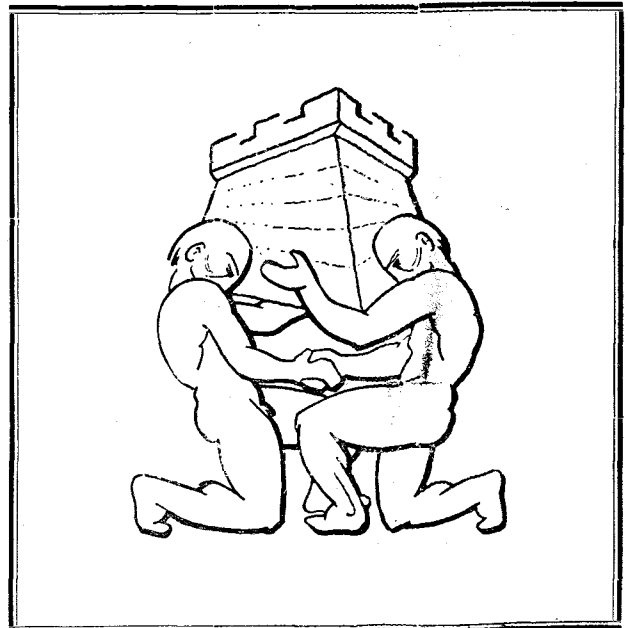
centralizare și încredere în forțele ei transformatoare. Statul să ocrotească mișcarea — are destule posibilități, — dar să nu pervertească, prin amestecul său, patrimoniul de gândire, acțiune și nizuințe ale cooperăției.

S'a reținut, cred, faptul că aci am înțeles să vorbesc de Statul burghez și cooperăția. Structura Statului românesc preconizată de partidul național-țărănesc schimbă complet datele problemei. Este dreptul unui Stat țărănesc și național să aducă chiar doctrinei cooperatiste unele modificări, dealtfel, se impuneau și până acum într'o anumită direcție, ținându-se seama de stările schimbate de acum față de cele din vremea îngropirii dictrinei cooperatiste.

Statul burghez este incapabil să creeze o cooperatizare integrală a țării și în primul rând a economiei rurale. În cuprinsul lui lozinca mișcării cooperative trebuie să fie: independență, autonomie, respingerea amestecului administrativ al Statului. În statul burghez cooperăția trebuie să se izoleze. În Statul țărănesc, pentru care cooperăția este formula de căpetenie a organizării economiei rurale, cooperăția trebuie să colaboreze și în tot mai multe împrejurări să se identifice cu el, pentru că, în mod implicit Statul țărănesc este și Stat cooperatist.

Raporturile dintre Statul național-țărănesc și cooperăție presupun o studiere și o înfățișare aparte.

VICTOR JINGA

CREDITUL ÎN AGRICULTURĂ

Noțiunea și însemnătatea Creditului a fost tratată de Dl. B. I. Schiopu, în No. 5 din Septembrie 1935 al revistei noastre, voiu căuta să arătăm importanța lui în agricultură și ceea ce ar trebui să se facă pentru refacerea creditului agricol.

Pornind de la premiza, că suntem un stat agrar, cu tendința de a avea și o industrie puternică legată de produsele pământului nostru; deci și politica noastră economică trebuie să meargă spre desăvârșirea idealului nostru de stat agrar-industrial, îmbrățișând întreaga agricultură cu toate industriile anexe.

Luându-ne bază acest ideal, trebuie să luptăm din toate puterile pentru a putea impune această conduită tuturor și aceasta n'o putem face decât prin excluderea tuturor organizațiilor parazitare.

Dacă cercetăm nevoile de credit ale păturii țărănești — după reforma agrară, — vedem că noii proprietari mijlocii și mici au cu totul alte nevoi de credit, decât marii proprietari.

Iată care sunt nevoile de credit ale păturii țărănești:

1. Micul agricultor are nevoie de un credit scurt de minimum 6 luni și maximum 18 luni, credit ce i-ar servi pentru procurarea de semințe, pentru diverse unelte mărunte, și în special acest credit, iar servi pentru o valorificare cât mai bună a produselor sale.

2. Țăranul nostru are nevoie de un credit mijlociu între 2—5 ani, ce i-ar servi pentru procurarea de inventar agricol, atât inventar viu, cât și mort.

3. Țăranul nostru are nevoie de un credit pe termen lung, ce i-ar fi necesar pentru cumpărarea de noi terenuri, și pentru investițiuni mai mari, ca: construcții etc.

Aceste ar fi directivele după cari ar trebui să se călăuzească noua politică de credite.

Dacă aruncăm o scurtă privire în urmă, să vedem ceea ce s'a făcut pentru pătura țărănească în domeniul creditului, vedem că, până la izbucnirea crizei economice-bancare din 1931, nevoile de credit pe termen scurt ale țăranului nostru erau satisfăcute de către co-

operativele de credit, de către cămătari și de către băncile mici țărănești înființate sub formă de societăți anonime (știm că înainte de războiul mondial în Ardeal cooperativele de credit n'au putut lua o dezvoltare prea mare din cauză că erau sub controlul organelor statului maghiar, atunci, românii au recurs la înființarea de bănci, sub formă de societăți anonime, pentru a scăpa cât mai mult de sub influența și controlul stăpânirii maghiare).

Creditul mijlociu țărănesc era satisfăcut într'o măsură destul de restrânsă de băncile locale și provinciale.

Iar în ce privește creditul pe termen lung, n'a fost acordat țărănimii de nici o instituție de credit, decât de băncile populare, excepție câteva credite acordate de băncile provinciale.

După ce s'a instaurat legislația excepțională în domeniul creditului, legislații cari au sdruncinat din temelie întreaga organizațiune de credit a țării, toată pătura țărănească a fost exclusă de către organizațiile de credit.

Agricultorul nostru era nevoit să plătească dobânzi uzurare, atât mai apăsătoare, cu cât prețurile produselor sale se prăbușeau, negăsind creditul necesar decât la cămătari, cari îi lua 4—9 % pe lună, ceea ce corespunde la 48—108 % pe an.

Ori, nu trebuie să uităm, că pătura țărănească reprezintă peste 80 % din populația țării noastre și, că contribuția agriculturii noastre la venitul național reprezintă 50—60 %.

Este destul să arătăm aportul agriculturii la venitul total al țării în anii:

1930 venit național 144,9 mil.

1931 venit național 110,6 mil. și în

1932 venit național 103,5 mil.,

din care:

1930 venitul agriculturii a fost 73,3 mil.

1931 venitul agriculturii a fost 61,0 mil.

1932 venitul agriculturii a fost 60,1 mil.

Ceea ce reprezintă din totalul venitului național:

50,5 % din agricultură în 1930,

55 % din agricultură în 1931 și

59 % din agricultură în 1932.

Dacă cercetăm în același timp ce mijloace de credit au fost puse la dispoziția agriculturii, vedem, că în ajunul crizei din 1931, creditele puse la dispoziția agriculturii de instituțiile de credit din țară, reprezentau abia 25 % din totalul plasamentului acestor instituții.

În fața acestei situații cât se poate de dezastruoase, vedem că, în ce privește creditul țărănesc, este nevoie de o reformă radicală, care să ducă la crearea unor organizații de credit, menite să satisfacă toate felurile de credit de care pătura țărănească are nevoie.

Iată câteva spicuri din propunerile făcute de Domnul Virgil Madgearu, ca președinte al delegației române, la conferința mondială economică-monetară, ce s'a ținut la Londra în anul 1933 pentru reforma radicală a temeliei sistemului de credit:

„Caracterele specifice ale economiei țărilor agricole impun o revizuire a organizației și mai ales a condițiilor de funcționare a băncilor Centrale din aceste țări.

Baza acestor reforme este justificată prin următoarele fapte:

1. Importanța preponderentă a agriculturii în ansamblul activității economice.

2. Ritmul producției agricole, care produce o tensiune sezonieră a pieții financiare în cursul verii și al toamnei.

În cadrul celor ce au fost expuse mai sus, și în vederea realizării unei perfecte legături între structura economică a țărilor agricole și rolul băncilor centrale, propunem:

1. Extinderea operațiilor de avansuri pe warante.

În prezent, în majoritatea țărilor agricole, după sistemul băncilor occidentale, acest gen de operațiuni este cuprins în avansurile pe titluri, care sunt limitate la un procent din portofoliul comercial.

Ar fi de dorit, ca pe viitor, avansurile pe warante să formeze o categorie specială, ce ar putea fi eventual limitată la un procent din portofoliu, care să se fixeze independent de avansurile pe titluri.

Ar fi deasemenea de dorit ca scontul waranțelor să fie asimilat cu scontul efectelor comerciale.

Ar fi necesar să se prevadă posibilitatea pentru băncile centrale de a percepe taxe di-

ferențiale pentru o anumită categorie de efecte agricole sau warante, ceea ce ar constitui un mijloc complementar de a veni în ajutorul agriculturii.

Reducerea sezonieră a procentului acoperirii. Această măsură ar trebui luată în considerare, având ca singur scop de a ușura sarcina băncilor centrale în lunile, care urmează recoltei, când ele sunt expuse unei încordări excepționale, din cauza necesității de a finanța recolta.

Din cele mai sus putem desprinde următoarele:

Elasticitatea creditului, prin deschiderea de credite speciale în timpul comercializării cerealelor, pentru a putea intensifica cât mai mult finanțarea recoltei. Această deschidere de credite băncilor și în special cooperativelor, care la rândul lor să satisfacă nevoile momentane ale țărănimii ca bani efini.

Crearea de cooperative de credit, consum și de desfacere a produselor agricole în fiecare județ cu filiale în toate comunele mai importante și în special în comunele în care au târguri săptămânale.

Se cere acum mai mult ca ori când crearea de cooperative de desfacere a cerealelor pentru ca micul agricultor să-și poată plasa produsele sale cu un preț mai avantajos, înlăturând intermediarii — în majoritate evrei, — cari cuturează satele țărănești și le cumpără produsele lor pe prețuri derizorii.

Nu trebuie uitat că: cooperația — nu cea subordonată capitalismului — cooperația ca principiu și ca organizare integrală a economiei rurale și orașănești, democrația economică cooperatistă, este chemată să dea satului și orașului din statul țărănesc de mâine fizionomia și structura lor firească.

Tot pentru a putea intensifica opera de valorificare a produselor agricole, trebuie să se construiască pe lângă fiecare țară mai importantă magazine cât mai bune, pentru ca țărani să poată să-și depoziteze cerealele lor fără nici o frică de vreun risc. Aceste magazine ar putea fi construite fie de stat sau regia CFR., fie de cooperativele de desfacere a produselor agricole, care pentru a-și asigura o mai bună reușită trebuie să dispună de astfel de magazine.

Emiterea de către toate magazinele de depozitare a recipiselor-warante, care ar fi cel mai minunat instrument de credit în agricultură, căci producătorul oricând ar putea ca pe baza recipisei-warrant să obțină suma necesară, fie prin scontarea warrantului, — care nu este altceva decât gajarea cerealelor, — fie prin vânzarea recipisei warrant și astfel proprietă-

tea cerealelor trece de drept în mâinile cumpărătorului.

Numai printr'o politică de eftinire a creditului, care într'un stat cu structură agricolă, este o condiție esențială, se poate asigura dezvoltarea normală a vieții economice și a Statului.

C. MITREA

NEO-FIZIOCRATISM

Spre sfârșitul secolului al 15-lea și începutul celui de al 16-lea, se întâmplă în viața economică o sumă de deplasări structurale. Fenomenul ar putea fi asemănat cu alunecările de straturi geologice din viața pământului. Factori, cari au avut roluri secundare, trec ca elemente hotărâtoare și elemente cu rol determinant, ajung factori secundari.

— Acum, — la sfârșitul evului mediu, — se formează primele încheșări serioase de capital comercial. Din component cu importanță egală cu celelalte elemente ale vieții economice, capitalul comercial, pășește pe poziții prime. Cu această deplasare, ritmul întreg al vieții economice capătă un nou curs. Încheșările din ce în ce mai mari de capital comercial, influențează cursul întreg al procesului economic. Viața economică va fi de acum înainte, sub dependența acestui factor pe fiecare zi, tot mai puternic.

Paralel cu acumularea, încheșarea și mărirea capitalului comercial, un nou proces își ia cursul în viața economică. Capitalul comercial se transformă în capital industrial. Treptat, treptat, capitalul comercial, acumulat sub formă de depozite monetare din diferențele de prețuri, este investit în noi mijloace de producție, în industrie. Procesul este reclamat, de chiar capitalul comercial. Profiturile rezultate din diferențele de prețuri, sunt cu mult mai mari, când marfa schimbată este produsă în industrie proprie. Mai mult încă. Capitalul industrial oferă o sursă în plus de câștig, și încă una din cele mai mari: plus valuta. Proprietarul capitalului comercial beneficiază din schimbul mărfurilor de proveniență geografică diferită, — un fel de înșelare prin inter-

schimbul de valori diferite, — pe când proprietarul capitalului industrial, și-a creat un venit sigur, prin cumpărarea muncii altora. Venitul aleatoriu al capitalului comercial este transformat, prin investițiile industriale, în venit sigur. În felul acesta, investițiile industriale iau un avânt tot mai accentuat.

Țărănimea în timpul acestor frământări și deplasări de roluri, are un rol pasiv. Ea este doar un rezervoriu, din care se alimentează trebuințele de mână de lucru. Massa rurală este sursa principală, a proletariatului industrial. Formele vechi de viață comunitară a țărănimii se transformă. Comunitățile agrare — forme proprii ale vieții țărănimii în acea vreme — sunt toate dizolvate. Țărănimea se deplasează în massă. Centreele industriale formate și născânde, atrag spre ele masse întregi de populație rurală. Emigrările și exodurile populației, nici când n'au cunoscut o frecvență mai vie

Odată cu schimbările din viața economică, se întâmplă și în știința economică apariția unui nou curent: fiziocratismul. Indrumărilor de politică economică ale mercantilismului, le-a urmat o preocupare serioasă de orientare a vieții economice, judecată în tot complexul manifestărilor ei. Ca urmare imediată a acestui nou curent, țărănimea devine obiect de preocupare mai atentă. Odată cu considerarea rolului și a productivității lui, cu singurele elemente componente ale bogățiilor economice se schimbă și atitudinea față de țărănime, care este factorul uman și agentul viu, al productivității solului. Creșterea salariatului industrial, accentuează preocupările de grăntă din costul salariatului fiind parte

tul fabricatului, hrană ieftină pentru salariat însemnează fabricate mai ieftine. De aici, în politica economică a statelor paralel cu măsurile de politică industrială și comercială, intră măsuri de politică agrară. Căutarea de debușuri pentru produsele industriale, îndreaptă atenția industriașilor spre țărănime. Țăranul integrat în economia de schimb, ajuns consumator de produse industriale, accentuează cu un nou grad măsurile acestea de politică agrară. Agricultură ajunge a fi considerată bază esențială a economiei. Fiziocrații în exagerările lor, au ajuns chiar să admită că legile naturii indică aceasta.

Ritmul investițiilor industriale continuă cu acelaș avânt. Desfășurarea se face pe un plan cu două direcții: intern și extern. Debușurile industriei se nasc, concomitent pe piața internă și cea externă. Țărănimea în acst timp, câștigă o poziție în plus. Inchegările statelor naționale transformă instituția armatei din serviciu plătit, în unul obligator pentru întreg poporul. Cu aceasta țărănimea este chemată să joace un rol important în viața socială.

Schema după care s'a efectuat evoluția economică este foarte cunoscută. Trei forme ale capitalului s'au succedat în poziții dominante: capitalul comercial, industrial și financiar. Faza ultimă, pe care o trăim noi, este aceea a capitalului financiar. Lipsa de noi debușuri pentru industrie a creat noi cadre de desfășurarea a vieții economice și a falsificat organismele vechi. Viața economică actuală se desfășoară în cadru închis. Noua formă de economie este autarhia. Nu-i propriu zis un cadru autarhic, căci acesta presupune schimb de produse în interiorul economiilor naționale, fără schimb internațional. Este mai mult un

gen de monopol al piețelor interne, închise pentru a le feri de concurență. Scopul este menținerea piețelor. Bariere vamale protecționiste, cu tarife ridicate, asigură înfăptuirea acestei ținte. Lupta economică este atât de crudă, încât economiile s'au transformat în economii de război. De aici un nou apel și mult mai stăruitor la țărănime, principală furnizoare de soldați. Tot ca urmare a acestei tendințe de inarmare și pregătire pentru expansiune, fiecare stat își creiază o bază de alimentare interioară. Lupta pentru menținerea regimului actual social este în plus o cauză de atențiune pentru problemele agriculturii și țărănime, țărănimea fiind între clasele sociale cea mai conservatoare. Toate acestea sunt cauza pentru care țărănimea este astăzi în preocuparea esențială a întrebărilor tuturor problemelor vieții sociale în general.

Acestea ne îndreptățesc să vedem, un nou curent social, pe care prin asemănarea lui cu fiziocratismul veacurilor trecute, îl numim neo-fiziocratism. Naționalismul actual, ia ca bază socială, țăranul. Se predică întoarcerea la natură și se vorbește de viața hipertrofiată a orașelor.

Mișcarea țărănească cu caracter politic, vede în asta un revirement, care îi dă impulsuri noi. Curentul neo-fiziocrat, care se manifestă foarte puternic în statele industriale, va grăbi procesul de emancipare politică a țărâni-mii prin desăvârșirea conștiinței ei de clasă. În statele agrare fenomenul va avea urmări mult mai repezi, decât se crede, aici țărănimea fiind de mult pe drumul eliberării ei sociale, plecată dela conștiința intereselor ei specifice și diferite de ale altor clase sociale.

MOLDOVAN E. ROMAN

DATELE PROBLEMEI NAȚIONALE

(DIN DISCURSUL DLUI I. MIHALACHE PREȘ. P. N. T., ȚINUT LA DESCHIDEREA CERCULUI DE STUDII AL TINERETULUI NAȚIONAL-ȚĂRĂNESC)

Partidul național-țărănesc înțelege să asocieze, să înperecheze, să cunune naționalul cu socialul, că din fecundarea acestor două idei poate să iasă fapta binefăcătoare. Iar „socialul”, pentru noi e „țărănesc” și „naționalul” tot „țărănesc”. Pentru noi, țăran este nație, este neam, este țară. A fi țărănist înseamnă a fi din naștere naționalist.

Fiecare țară își are naționalismul ei, cum spune odată foarte bine d. Profesor Motru. În România naționalismul înseamnă românism; iar într-o Românie de țărani, românism este țărănism.

Direcția naționalismului românesc nu poate fi decât în sensul consolidării hotarelor, și al colaborării întregii suflări într-o consolidare internă a Statului românesc național.

Nu un naționalism distructiv, — ci unul constructiv.

Pe terenul practic, noi nu putem ignora realitățile vii din propria noastră țară, realități cu care avem a conta și a lucra, ca să nu pierdem energia cerând zadarnic să zidim „castele în Spania“.

Ținându-se — a cărui lectură nu știu cum să v-o recomand mai mult pentru a cunoaște ce înseamnă naționalismul curat și adânc, — spune într-unul din articolele sale („Despre Program“):

„Orice politică nu poate lucra decât cu elementele, care sunt date, iar nu cu cele pe care și le închipuiește a le avea“.

Această populație românească — prin care s'a păstrat neamul și țara și care constituie garanția unității și durabilității Statului românesc — este populația de bază, care asigură caracterul național al Statului român.

Pentru ca ea să poată polariza spiritualmente pe cele cinci milioane de minoritari, se cere între altele: să fie însuflețită de o puternică conștiință românească, ca unitate etnică; dar în același timp, elementele românești să se afle în condiții economice, culturale și morale cel puțin egale. Și de oare ce populația țărănească reprezintă — în sânul României — 11 milioane față de 2 milioane orașeni, adică peste 85 % — problema românismului se confundă, aproape cu problema ridicării clasei țărănești românești.

A ridica țărănimea — printr'un întreg program de reforme — economice, fizice și sufletești, este esențialul mijloc serios de a ridica românismul.

Nu este posibil un echilibru durabil în stat, pe bază românească solidă, cât timp țărănimea constă din o țărănime ignorantă, roasă de boli, sărăcită și înzestrată cu virtuți pasive, care suportă tot felul de exploatare și umilințe.

Educația națională, cooperarea, care elimină radical parazitismul din câmpul economiei naționale agricole; școala practică pentru toate vârstele și ambele sexe la sate; o viguroasă campanie de combatere a boalelor sociale; o campanie de viață igienică a sătenilor și de lucrări edilitare și civilizatorii la sate, o administrație gospodărească, simplă și ieftină; o viață economică, morală și politică liberă a satelor — ceace nu înseamnă să nu înglobăm munca sătenilor într-o disciplină a muncii naționale solidare.

Socialul românesc — iată baza naționalul românesc, iar socialul românesc nu e alta, decât țărănismul.

Soluțiile socialului românesc, sunt soluțiile naționalului serios și constructiv, sunt soluțiile programului național țărănesc.

O primă constatare: Avem minoritari peste un sfert din populația țării, și populație românească circa trei sferturi.

Care sunt deci „elementele date“ al problemei naționale?

Nu vreau să vă plictisesc cu statistici. Câteva cifre îmi veți îngădui totuși să scot în lumină, pentru

a pipăi o parte din termenii problemei și a ușura cercetarea soluțiilor practice pozitive, reale.

Iată am aci câteva tablouri recapitulative ce mi-a procurat Institutul de Statistică și demografie, asupra Recensământului ultim din 1930. Citez cifre rotunde.

1. POPULAȚIE totală a țării 18.041.000, din care: Români 13.000.000, adică aproape 73 %;

Alte naționalități (minoritari) 5.041.000, adică peste 27 %.

Din populația românească, locuiesc la țară circa 11 milioane, și la oraș circa 2 milioane.

Din populația minoritară, locuiesc la țară circa 3½ milioane și la oraș circa 1½.

Problema orașelor

A doua constatare. Avem o problemă a orașelor. Precum arătarăm din populația românească: aproape 85 % (11 mil. din 13 mil.) locuiesc la sate; iar 15 % (2 milioane) la orașe. Populația românească la orașe nu e așa de compactă ca la sate. În unele dintrânsele, este chiar foarte subțire.

În Oltenia, Muntenia, chiar Moldova, media populației românești dela orașe este între 71 % — Moldova — și 92 % Oltenia.

Dar în Dobrogea 51 %, în Transilvania 37 %, Banat 35 %, Bucovina 33 %, Criș.—Maramureș 33 %, Basarabia 31 %.

Este foarte explicabil de ce în provinciile alipite și în Cadrilater populația românească este în minoritate. Orașele sunt înaintea de toate centrele unde puterea de stat concentrează armată, școale, funcționari. Cât timp aceste orașe au fost sub dominațiune străină, s'au adunaț aci slujbașii din nația dominatoare. Acuma se vor concentra slujbași, militari, profesori, etc., mai mult de nație română. Se și observă dela an la an o românzare tot mai spornică a orașelor. Orașele sunt apoi centre comerciale și industriale, iar comerțul și industria sprijinite și ele cdată de nația dominatoare. În mod firesc, au încăput în alte mâini decât cele românești.

Românizarea acestora este ceva mai grea decât românizarea administrației.

Pentru că se cere și capital, și indevletnicire. Și acestea nu vin dintr'odată, ci se formează treptat.

Și vor veni și ele.

Orașele se vor popula cu români, în măsura în care va spori și progresa populația țărănească, singurul și marele rezervoriu al românismului, — care trebuie ajutată cu școli, cu îndrumare spre meserii și comerț, cu credit, cu organizare.

Statul este în drept și este obligat să sprijine în chip special elementul românesc, ca operă de reparare a unei nedreptăți naționale. Statele dominante în trecut au asuprit pe români, și mai ales pe țărani, și au favorizat elemente de alte naționalități. Dorim acum, sub statul românesc, egalitate și dreptate.

Dar nu este nici dreptate, nici egalitate, să lași la libera întrecere la curse calul care a fost odihnit

și bino hrănit, cu calul care a fost muncit, chinuit și nehrănit. Acesta trebuie adus în condiții egale, prin hrană suplimentară, și apoi să vină alergare, la întrecere, în condiții egale.

Așa și cu românii, mai ales cu țărani. Statul trebuie să-i ajute în chip special pentru, ca apoi întrețerea în virtuți comerciale și industriale să se exercite în condiții egale. Firește, că pe acest plan se pot examina și găsi o multime de soluții în cadrul naționalismului constructiv.

Problema minoritară

Să trecem mai departe în examinarea „elementelor date“ ale problemei naționale: Avem o problemă minoritară.

La 18 milioane Români, 5 milioane minoritari, cu drepturi egale, asigurate și prin Constituția Țării și prin tratatele internaționale.

Se pune o întrebare capitală: care din aceste două politici corespunde mai bine interesului permanent al Statului Român?

a) De ură și prigoană din partea populației românești, contra populației minoritare?

În acest caz populația românească se află divizată în 10—15 partide, iar minoritarii pot forma un bloc unitar, căuțând sprijin și în afară.

b) Or de angrenare a minoritarilor în politica partidelor românești împărțindu-se și ei în aceste partide pe baze de programe economice și sociale, în cadrul ideii Statului român?

Căci, firește, nu poate fi vorba de concurență în acelaș partid cu elementele ce nu se încadrează în concepția Statului românesc în actualele lui hotărâri.

Eu cred, că politica din urmă este cea înțeleaptă și corespunzătoare cu interesele Statului român, — adică politica naționalismului constructiv, care polarizează în jurul ideii Statului românesc, elementele minoritare, neaparazitate.

Problema evreiască

Mergem mai departe. Avem și o problemă evreiască. Statistica arată vre-o 760.000 „mozaici“, adică 4,1 % în mijlociu pe țară. Din populația orășenească, evreii sunț 13,6 %, din populația satească 1,6 %. În paranteză fie zis: Mărturisesc, că nu am crezut la început în aceste cifre; socoteam, că avem cel puțin un milion de exrei. Dar mi-s'a confirmat de repetate ori de Directorul general al recensământului.

Caracterul problemei evreiești este mai ales în localizarea ei în anumite regiuni.

Pe când de ex. în Oltenia avem evrei (cu sate, cu orașe) 0,2 %, în Banat 1,2 %, în Muntenia 2,1 %, în Dobrogea 0,5 %, în Transilvania 2,4 %, — începe să crească, în Moldova la 6,5 % (din care la orașe 23,1 %, iar la sate 1,2 %), apoi dreptat: în Basarabia 7,2 % (21 % la oraș, 4,3 % la sate). În Bucovina 11 % (la orașe 39 %, la sate 4 %). Ca și în Crișana și Maramureș.

Este evident, că fiind o problemă, ea trebuie soluționată.

Soluția nu poate fi însă nici în „Numerus valachicus“, adică o proporție numerică, fiindcă Oltenia, Muntenia, Banat, Dobrogea, Transilvania, etc. nu vor primi cota proporțională!

Nici în „expulzarea la Madagascar“, pe care o propune d. Cuza, fiindcă... Madagascarul nu e al d-lui Cuza, ci e al Franței, care nu vrea să i-l dea.

Problema evreiască nu are un caracter general. Anșemismul generalizat este o doversiune a claselor dominante, prea cunoscut în istorie, la toate momentele critice ale claselor stăpânitoare, și practicate pe scară întinsă sub țarism, după cum a afirmat însuși ministrul de interne d. Inuleț, la Camera.

În afară de măsurile generale de înarmare intelectuală a elementului românesc — așa cum am arătat în treacăt — problema evreiască având un caracter regional, trebuie cercetate și soluționate în regiunile respective — și nu generalizată în scop de doversiune.

Apel la tineret

Drumul, pe care am mers, este o linie dreaptă.

Drumul, pe care l-am străbătut, n'a cunoscut pasuri în saloane, ci bariere grele a străbătut.

Și el s'a bătătorit, s'a lărgit și este plin de ostași disciplinați, mânați și ei de o credință.

Este drum plin de greutăți și astăzi. Cine vine pe el, vine la muncă. Nu vom face crima să abuzăm de buna credință și entuziasmul tineretului.

Iubit tineret, naționalismul cerut de noi, generațiilor pe care se va rezema statul de mâine, este un naționalism mai greu ca acel pe care vi-l recomandă d-nii Cuza și Goga.

Naționalismul viu și adevărat este cel ce se înfățișează în fapte, în creație prin muncă.

Partidul național-țărănesc are în programul său întrebuițarea intelectualilor pentru stângerea grabnică a întunericului — utilizarea tehnicienilor și a brațelor încruciate prin mari lucrări de utilitate națională. Nu vom avea atâția cărturari buni și tehnicieni buni, cât va fi de lucru.

Dar la acest program trebuie adăogat interesul cercetării, și entuziasmul lucrului, — pe care le cerem tineretului țării. Numai cu cei vrednici se va putea împlini programul ridicării țării, programul ridicării românimeii, programul ridicării Țării și Statului.

Nouă ne trebuie tineri muncitori și cinstiți, care realizează naționalismul în munca creatoare pentru ei și părinții lor, nu în fraze sforăitoare, nu în cioburi de geamuri și capete sfărâmate cu ghiaga.

Armătura voastră cea puternică, aceea cu care rămâneți în viață, este inteligenta, voința, caracterul. Dacă îndrăzneala va crește vom ști să le opunem și altfel de arme, de acelea pe care singure se dovedesc a le înțelege.

Cultivați curajul.

Dar puneți-l totdeauna în serviciul naționalismului constructiv — cugetând, studiind și muncind pentru ridicarea voastră și a părinților voștri.

Așa veți ridica Nația românească.

INSEMNAȚI

Domnul Iuliu Maniu și problemele politice ale zilei

Intr-o scrisoare adresată hunedorenilor cu prilejul alegerii parțiale dela 18 Februarie, dl *Iuliu Maniu*, ilustrul îndrumător al Românilor ardeleni, serie, între altele, următoarele:

„...S'a înstăpănit în întreaga țară, dar mai ales în Ardeal și Banat, mizeria și se calcă în picioare demnitatea poporului românesc, despoiat de drepturile sale și de bunul său renume

A sosit ceasul să fie salvată demnitatea națiunii române și ca ea să și impună cu orice preț voința.

Trebuie îndepărtat dela cârma țării partidul liberal, cauza tuturor relelor. El înăbușe glasul și voința poporului, calcă drepturile națiunii, susține sistemul economic și financiar învechit,

Trebuie intronată fără amânare la conducerea țării: dreptatea și bunele moravuri ale creștinătății, fără cari nici un neam nu poate dăinui.

Trebuie zdrobit cercul de fier chinător, cel formează în jurul ființei națiunii noastre partidul liberal și sistemul economic capitalist liberal, care se susțin și se ajută reciproc, înăbușind viața politică și economică a națiunii noastre.

Tărănimea trebuie să-și ia întregul rod al revoluției naționale din 1848 și 1918, muncitorimea să se bucure de dreptatea socială consfințită prin suferință și mult sânge, și toți cetățenii să fie împărtașiți de binefacerile democrației și de drepturile asigurate prin constituție.

Raportul între muncă și câștig stabilit cu dreptate și putința de trai cinstit trebuie asigurată. În acest scop trebuie desființate cartelurile, trebuie statificate industriile de bază și de prima necesitate și trebuie social organizată, diriguată, întreaga economie națională, așa cum este plănuț în programul partidului național-țărănesc.

Prin dreapta ocărnuire a țării, prin autonomia administrativă locală și prin organizarea vieții economice și financiare, conform cu noile curente din lumea civilizată, poporul românesc va șterge urmele nedreptăților de secole și va asigura liniște și bună învoire între popoarele și straturile sociale ale țării noastre...“

Regele George V. al Angliei sau monarhia constituțională

Regele George al V-a al Angliei a fost deplâns și regretat cu regrete cari nu sunt numai decât protoco-lare, nu sunt pentrucă Regele George prin domnia lui,

s'a făcut și s'a străduț să facă binele în limita prerogațivelor regale, iar rău nu a putut să facă pentrucă nu a guvernat, ci a domnit. Responsabile în fața lumii și în fața poporului nu fost guvernele, căroro le-a încredințat puterea, conform indicațiunilor voinții populare. Atunci când a ieșit la alegeri o majoritate socialistă, regele George nu s'a gândit să facă combinații, ci a încredințat frânele imensului imperiu britanic guvernului socialist. Acest scrupul constituționalist explică durabilitatea monarhiei britanice în perioada cascadei tronurilor. Când sultanul Turciei îi trimise o telegramă, cerând intervenția Marelui Britanii în războiul balcanic, El, simplu răspunde Sultanului. că telegrama a fost remisă președintelui de Consiliu. Atitudine ce cad-rează perfect cu aceea a unui monarh constituțional, care este iresponsabil, fiindcă domnește și nu încearcă să-și depășească prerogațivele. El împreună cu Regele Albert al Belgiei, au contribuit foarte mult la întărirea și ridicarea prestigiului principiului monarhice, atât de fragil mai ales după război. Monarhii, cari au crezut că pot încălea principiul suprem al democrației moderne și al monarhiei constituționale, suveranitatea poporului, au plătit scump această încălcare a demnității naționale. Ex-regele Alfons, regele Ferdinand al Bulgariei, și actualul rege George (care acum revenit, este un perfect rege constituțional), sunt exemplele monarhiei responsabile și ale consecințelor acestei responsabilități. Pilda regelui defunct al Angliei este pilda strălucită a monarhiei constituționale, a monarhiei, care știe că baza sa de existență este suveranitatea națională.

Judecata străinătății despre Iuliu Maniu

În timp ce la noi, în țară, s'a cheltuit zeci de milioane pentru distrugerea lui Iuliu Maniu, străinătatea prin cei mai distinși publiciști își arată sentimentele de admirație față de acest strălucit reprezentant al românismului. Nu de mult a apărut un articol în marea revistă franceză, „Revue de Paris“, semnat de d. Georges Oudard, despre situația politică din România. Extragem din acest articol câteva rânduri în legătură cu d. Iuliu Maniu, care este considerat împreună cu d. Titulescu, una din cele mai populare figuri ale politicii românești: „Acest mare apărător al cauzei Românilor din Ardeal, care a îndrăznit să ceară în mod eroic înainte de război autonomia acestei provincii, nu a uitat niciodată să atace de pe tribuna parlamentului maghiar ardoarea prigonirii dela Budapesta...“

Iuliu Maniu este, împreună cu d. Nicolae Titulescu, una din cele mai populare figuri ale vieții românești. ... De o logică subtilă, de o perfectă abilitate tactică știind să și înfrâneze până la maximum un temperament dela natură combativ, după cum o dovedesc cele mai aspre discursuri ale sale, cari au fost întotdeauna

una adevărate modele de tact. Țăranii din Transilvania i-au consacrat acestui om, care n'are nimic de demagog sau de farseur politic, un cult idolatru, mergând până la a-i săruta pulpanele hainei. Fața-i închisă, privirea atentă și serioasă, un fel de asprime a gesturilor, ținuta modestă și corectă îi dau un aer de demnitate pură, care impune respect. El și-a consacrat întreaga i viață patriei, fără altă ambiție decât de-a o vedea mare și puternică. Simți imediat, că este dintre aceia ce nu-și abandonează poziția pe care le-o dictează conștiința. . . ."

Am reproduș acest articol, pentru că la noi este o afacere să-l ataci pe Iuliu Maniu, la noi când vrei să te înalți pe treptele ierarhiei sociale, nu ai decât să ataci pe Iuliu Maniu. Guvernul Tătărescu este plin de asemenea nulități, cari au o singură calitate: sunt figuri cari au încercat să-l stropească cu noroi pe Iuliu Maniu.

Romain Rolland

La 29 Ianuarie 1936, marele scriitor Romain Rolland, a împlinit 70 de ani. A fost un eveniment nu numai de sărbătorire, ci și de reculegere. Acum când se proslăvește mai mult ca oricând bestia din om, când se calcă în picioare cele mai elementare drepturi, ale conștiinței, acum, când se predică ura între popoare și când unele popoare se înarmează cu furie, pregătind războiul, care va însemna, dacă nu vor fi puși la punct înainte de vreme criminalii pregătitori, dezastrul civilizației europene, ale acestei civilizații moștenire strălucită a civilizației greco-romane, acum în acest moment sărbătorirea lui R. Rolland înseamnă proslăvirea păcii prin apostolul ei cel mai autentic. Dăm aici un articol al dlui R. Motru și un fragment din un articol al lui R. Rolland:

Impotriva hitlerismului

Ciuma brună a depășit, din prima ei lovitură, ciuma neagră. Fascismul hitlerist a acumulat, în câteva săptămâni, mai multe violențe mărsave decât a reușit să facă, în zece ani, meșterul și modelul său, fascismul italian. Incendierea Reichstagului e un act de grosolană provocare polițistă, care nu poate înșela pe nimeni în Europa. Denunțăm opiniei mondiale aceste atentate și minciuni — toată forța publică pusă în mâinile unui partid de reacțiune violentă — autorizarea oficială, dată cu anticipare crimei, gătirea libertății de cuvânt și gândire, arestarea oamenilor celor mai stimați, suspendarea libertăților și a drepturilor elementare, pe care se bizue toată civilizația modernă. Facem apel, pentru a se alătura protestului nostru, la toți scriitorii, la toți cei din Europa și America, oricărui partid i-ar aparține, care au simțământul insultei adusă demnității esențiale a omului și a cetățeanului și care sunt conștienți de solidaritatea ce ne leagă de toți cei cari luptă împotriva terorismului deslănțuit al unei reacțiuni fără scrupule și fără frâu.

ROMAIN ROLLAND.

(Articol publicat în „Europe“, la 15 Martie 1933).

Piscul spiritualității

Un pisc înalt al spiritualității europene: Romain Rolland!

A năzui spre o ordine superioară „de eternă realitate și bunătate“, este în firea sufletului omenesc. În aceasta stă spiritualitatea. Dar cât de rar și de timid își împlinește sufletul omenesc această năzuință!

În puținele opere de artă structurate armonice. În și mai puținele caractere eroice.

Romain Rolland este un mare artist și un mare caracter.

El este o mândrie a Europei contemporane.

Va veni o vreme, când operele sale vor fi mai citite de cât sunt astăzi: vremea când Europa va fi mai conștientă de originalitatea sa.

Ii dorim, în mod sincer, ca el însuși să apuce aceașă vreme, și cât de curând!

Prof. Rădulescu-Motru,
membru al Academiei Române.

Cercul de studii provincial al partidului național-țărănesc

Îndată după Crăciun și-a început activitatea la Cluj Cercul de studii provincial al partidului național-țărănesc desfășurând o bogată activitate. Acest cerc, prezidat de d. Mihai Popovici, președintele organizațiilor ardelenene, este condus efectiv de d. prof. univ. Vl. Ghidionescu. Au ținut până acum conferințe, cărora le-a urinat discuțiuni ample și foarte interesante: d-nii prof. Dr. Valer Moldovan, prof. Dr. Gh. Popovici, prof. Dr. Alex. Borza și prof. Dr. Victor Jînga, despre: „Democrația în Statul național-democrat“, „problema copilului“, „problema selecționării învățătorilor“ și despre „economicul în doctrina național-țărănistă“.

Vor urma, în fiecare săptămână, alte conferințe privitoare la problemele de căpetenie puse de programul și doctrina partidului național-țărănesc. Se prezonziază și publicarea unei biblioteci a cercului de studii național-țărănist dela Cluj. Felul cum sunt studiate problemele, cum sunt expuse și discuțiunile libere, cari le urmează, dovedese o cunoaștere adâncă a lor și un interes mare manifestat nu numai de membrii partidului, ci și din partea celor neînșeriși, cari frecventează aceste conferințe.

Cercul de studii este împărțit în 5 secțiuni, conduse fiecare de câte un secretar, toate la un loc, având un secretar, vice-președinte și un președinte.

Țărănismul și doctrinele de import

Di P. P. Sueiu, fost deputat, a ținut la Cercul de studii al Tinertului național-țărănist din București o conferință cu titlul de mai sus, din care reținem următoarele constatări juste:

„Justificarea existenței națiunilor este perseverența în specificul lor. Doctrinile naționaliste proclamă cu frenezie că între ideia națională și democrație este o

prăpastie. Aceasta este cea de a doua absurditate. Se știe că straturile suprapuse sunt foarte amestecate. Cum este atunci posibil să se pretindă că regimul democratic, care avea să ridice acele pături în cari zac comorile etnice, nesocotește ideea națională, iar regimurile oligarhice în cari păturile amestecate la suprafață se desvoltă în dauna celor populare, exprimă mai mult ideea națională?

Adevărul este că în țara noastră, singura doctrină autohtonă este doctrina țărănistă. Toate doctrinele desfășurate la noi în ultimul veac sunt de origină străină. Trebuie să proclamăm, cu toată hotărârea, adevărul fundamental, că singura doctrină isvorită spontan din realitatea țării noastre și care poartă pecetea specificului nostru social și național, este țărănismul. Putem deci spune, că țărănismul este singurul naționalism adevărat al poporului român.

Un profesor universitar despre Statul național-țărănist

În „Linia Dreaptă“ din 2 Ian. găsim într'un articol al dlui „Prof. univ.“ Dragoș Protopopescu următoarele aprecieri despre Statul național-țărănist:

„... Partidul național-țărănesc dela 1928 e singurul partid din țame, care după o opoziție de zece ani — să recunoaștem, de o rară frumusețe de luptă, — a venit la putere în numele țărănilor, fără să fi avut un singur rând de program elaborat pentru țaran. Da, afirm, că atunci, când domniile lor lansează de un an cu toate parafernaliile de inteligență și doctrină, noua șarlatanie a statului țărănesc, *evreul* și nu *țaranul român* constituie adevărata lor preocupare; *evreul* și nu *țaranul român* îi va aduce la putere; *evreul* și nu *țaranul român* va guverna sub ei și va culege roadele guvernării, plus negreșit atâta la sută pentru partizan. Petro Andrei, fiind un mare farsor, ca să pară democrat luptă cu garderoba. E știut, că soția îi face dintr'odată cinci rânduri de haine, dar toate de aceeași cupă și acelaș bleu-marine. Văzându-l purtând totdeauna acelaș costum de haine, spui: ce om modest, ce mare democrat. — Statul *stângei* este forma *juridică* — dictată de *Alianța Israelită* și de Constituția, cum de atâtea ori a arătat A. C. Cuza, a unei societăți fără identitate. Statul dreptei este expresia *organică, funcțională* a unei națiuni. — Statul democrat e *contractual*, cel naționalist e *organic*. — Statul țărănist e *economic*, statul naționalist e *istoric*“.

Lăsăm adâncimea și seriozitatea cugetării „domnului Profesor“ fără comentarii.

Naționalismul constructiv și problema armoniei valorilor

Cu subiectul de mai sus, dl prof. Mihail Ralea a ținut o conferință la Cercul de studii al tineretului naț.-țăr. din Capitală, din care desprindem:

„... În primul rând, o misiune naționalistă poate fi măreață, poate fi fecundă, dacă nu contrazice total

toate celelalte valori umane. Adică dacă nu se ridică ea ca un cancer, care pustiind mintea, ne face să nu ținem seamă de celelalte bunuri ale civilizației, de toate celelalte valori și idealuri pe cari cultura omenească încet-încet, le a creiat și care formează astăzi patrimoniul spiritual al tuturor generațiilor. O idee naționalistă, care ar contrazice în total ideea de dreptate, ideea de adevăr, ideea de sinceritate, ideea de generozitate, ar fi o misiune naționalistă, care nu și-ar atinge scopul — în orice caz scoborâtă din ceea ce forma în trecutul poporului nostru intenția nobilă a altor generații, care ne-au predicat. — Pentru că, domnilor, naționalismul constructiv românesc, acela care s'a format la 1848, acela care a venit mai târziu, n'a contrazis niciodată marile valori umane. Generația bonjuristă, „marii pașoptiști“ Alexandri, Kogălniceanu, Ion Brătianu, aceia n'au conceput naționalismul ca un dărâmat al tuturor celorlalte bunuri și valori românești. Ei n'au pus doctrina și concepția naționalistă în conflict direct cu tot ce este cultură, ideie de adevăr, dreptate, generozitate și umanitate. Ei au încercat o sinteză armonică între idealurile mari ale omenirii și aplicarea lor directă în țara noastră, în misiunea lor naționalistă. — Tragedia este: generațiile actuale nu vor să facă din idealul tehnic al contribuției lor la patrimoniul național român, un naționalism. Rămân departe de aceste preocupări și nu vor să gândească că adevăratul naționalism constă din a fi pătruns și a avea posibilități de a realiza capacitatea. În primul rând: capacitatea“.

Argumente de dreapta

În „Calea nouă“, din 27 Ian., dl E. Oteteleșeanu, serio și următoarele:

„... În adevăr, statul țărănesc al Domnului Mihailache, este echivalentul Republicii Muncitorilor și țărănilor de peste Nistru. După cum în această țară nu Rușii sunt stăpâni ei, tot astfel dacă, spre nenorocirea neamului, s'ar putea înfăptui statul țărănesc, nu țărăni români ar fi stăpâni în țara lor, ei tot străinii, care își lasă jec de muncă, credință și trecutul poporului rus. Stat țărănesc în epoca: radioului, radiofoniei, a răsboiului aerian și a răsboiului chimic și a tuturor mijloacelor tehnice, prin care fiecare popor încearcă să fie cât mai puternic, în timp de pace și în timp de război?... Argumentul, că în momentul de față 80% din populația țării se ocupă cu agricultura și deci este o populație de țărani, nu poate fi acceptat pentru a justifica ideea statului țărănesc. Și alte țări au fost cândva un stat de țărani în aceeași proporție cum suntem și noi azi. Este suficient să cităm Germania dela începutul secolului al XIX-lea. Aceasta n'a împiedecat-o să devină, în mai puțin de o sută de ani, o țară industrială cu majoritatea populației trăind în orașe. Preponderanța elementului țărănesc la un popor constituie numai un stadiu în dezvoltarea lui. Înălțarea lui pe treptele culturai și ale civilizației înseamnă împutinarea elementului țărănesc în favoarea celui orășenesc cu multiplele posibilități de muncă, pe care le oferă orașul modern“.

În loc de comentariu al acestor aberațiuni, noi adăugăm un crâmpel din Monografia social-economică a județului Teleorman, întocmită de câteva săptămâni de dl Ch. Milian, secretarul Camerei de Comerț din Turnu Măgurele:

... În privința curățeniei țărării noștri stau prost. Spălătul lor se reduce numai la față și mâini. Pe cap se spală la 3-4 luni. Pe corp numai vara, și atunci se scaldă numai, băgându-se în apă, fără să se frece cu săpun. — Se schimbă de rufe Sămbăta dimineața. Iarna trăiesc într-o mizerie de nedescris. Ferestrele, cu toate sfaturile date, nu le deschid. Încălțămintele le le usucă pe sobă, și produc un miros greu, ba în unele sate spre a nu pătrunde aerul, ferestrele sunt lipite cu fâșii de jurnal sau de altă hârtie mai groasă, unse cu cocă. — În privința învățământului, situația e tot atât de rea. Analfabetismul bântue cu aceeași necruțare ca și sifilisul, pelagra, oftica“.

Și așa stând lucrurile, ignorantul domn Enrie O. reproșează unui mare partid politic că vrea să facă mult pentru țărânie.

Nouii concepții în sociologie

Conferința dlui prof. Petre Andrei

Nu intenționez să fac o revistă a concepțiilor sociologice cele mai noi. Mă mărginesc să indic în liniile sale generale o singură concepție nouă — anume aceea a biologiei sociale și în special problema rasei.

Gobineau și Chamberlain au susținut cu tărie puritatea rasei, posibilitatea de a exista rase fără amestec de sânge și necesitatea de a se evita astfel de amestec deoarece prin el se produce degenerarea rasei. „Sângele se răsună dacă este desconsiderat“, spune așași A. Rosenberg. Dela ideea de puritate a rasei s'a trecut foarte ușor, acea de neegalitate a lor și la formularea unei ierarhii politice a raselor.

Gobineau, Woltmann, Chamberlain au tras ultima concluzii în această direcție.

Astăzi această idee este reluată și accentuată. Dacă pentru cei mai vechi de rasă își avea temeiul în antropologie, pentru sociologii mai noi ea constituie esență totală a omului. Curios însă că acești cercetători au în vedere, în studiile lor, în special pe omul nordic. Astfel Enrie Voegelin, în lucrarea lui „Rasse und Staat“, publicată în anul 1933, susține, că sângele și sufletul sunt egal de importante pentru omul nordic, ambele exprimă unitatea imaginii omului nordic. Iar Ludwig Clauss vede în rasă, în sânge, posibilitățile de dezvoltare ale sufletului, precum Oswald Spengler consideră rassa drept ceva cosmic și sufletește în același timp.

În sfârșit cel mai complex și mai reprezentativ apologet al rasei, în zilele noastre, este Alfred Rosenberg, care și-a expus părerile în lucrarea sa „Mythus de XX-ten Jahrhunderts 1930“. Pentru el rassa este fața exterioară a unui suflet, iar sufletul e rassa văzută din lăuntru“. Secolul XX, — zice dânsul, — trebuie să construiască un nou mit al vieții. Dar pentru aceasta trebuie să rupă cu prejudecățile trecutului.

Înreaga cultură este creația rasei. — susține Rosenberg. — și acolo unde sângele se corupe cultura, decade. Iar dintre toate rasele, cea nordică este cea toarea reală a întregii culturi.

În lumea nouă, toate statele apusene și valorile create de ele sunt datorite sângelui nordic german.

Rassa nordică trebuie să fie toful, căci omul nordic și arianul — în speță germanul — are vitalitate,

eroism, iubire, onoare și misticism, adică forța internă a sufletului.

Iată în câteva cuvinte partea pozitivă a doctrinei rasei.

Într'adevăr nu e deloc simplă și ușoară această problemă a rasei. Mai întâi criteriile de deosebire ale raselor sunt foarte greu de stabilit, căci ele duc la un amestec ciudat de oameni și pot pune în aceeași rasă oameni foarte diferiți. Culoarea pielii a ochilor, a părului, nu sunt criterii științifice reale, căci influența mediului, a climei și în special a luminei produce pigmenți variabili pentru apărarea organismului. Tot așa indicele cefalic, forma craniului nu e un mijloc de separare și clarificare a raselor. — Weissbach, care a studiat pe Români din Ardeal, a găsit, că sunt brahi-cefali; iar Aassanowith, cercetând pe Români din sudul Dunării, i-a găsit Dolhocefali. Și însfârșit Pitard, analizând 326 de cranii românești, a găsit, că suntem subrahicefali.

Tot așa nu se poate vorbi despre puritatea rasei, căci oricare popor european l-am analiza, am vedea cât sânge străin și ce amestec are.

Rassa arică, despre care se vorbește atât de mult în timpul din urmă, nu avem despre ea informațiuni științifice, ori dovezi. Cunoaștem numai o limbă indogermană, pe care o vorbesc multe popoare. V. Luschan afirmă, că e fără sens să se vorbească despre o rasă arică. Negreșit, fiecare popor are civilizația sa, și cultura depinde de dispozițiile sale spirituale, de capacitatea sa. Dar mediul și împrejurările sociale pot ajuta sau împiedica anumite însușiri naturale, — încât configurația culturilor și caracterul lor nu poate fi pus în funcțiune numai de rasă. Nu se poate vorbi despre rase cu o construcție sufletească tipică și neschimbătoare, căci viața istorică și socială aduce necontenită modificări. Rassa etnică azi e poporul și națiunea, iar aceasta e comunitate spirituală, de scopuri și aspirațiuni, nu numai decât de sânge. Cei ce au interese și aspirațiuni comune, se unesc laolaltă, iar din unirea lor și sub influența vieții de toate zilele se crează o mentalitate comună și un caracter național, o unitate psihică și o continuitate mentală. Omul e o ființă plastică, care se imprimă modificărilor impuse de mediu și care crează astfel un tip fizic oarecum comun tuturor celor care trăiesc în același mediu.

Din punct de vedere sociologic națiunea e baza culturii și creațiunei, iar nu rassa.

Activitatea tineretului național-țărănesc

Activitatea tineretului național-țărănesc este în toi. Se duce o acțiune, pe de o parte, de organizare a tineretului în cadrul regulamentului cel nou, pe de altă parte se intensifică activitatea cercurilor de studii, cari au de scop și adâncirea problemelor mari ce se pun în fața oricărui tânăr, care vrea să se avânte în viața publică, prin prisma programului partidului național-țărănesc și difuzarea ideilor mari, ce stau la baza partidului național țărănesc, pentru cei rătăciți sau neinformați din punct de vedere politic, economic și social, deci pentru abolirea divizionismului de diverse nuanțe și categorii.

În luna Decembrie s'a deschis Cercul de studii al tineretului universitar naț.-țăr. din București. Au asistat la deschidere fruntașii partidului, în frunte cu d-nii I. Mihalache, președ. partidului naț. țăr. și Dr. Nicolae Lupu v.-președ. partidului. Rădulescu Motru și alții.

Discursul ținut cu această ocazie de d. I. Mihalache

che, este o clară și logică expunere a problemei naționale sub toate aspectele ei, documentat și nu liric sau melodramatic, cum are obiceiul să vorbească d. O. Goga, A. C. Cuza, pentru cari problema națională și problemele mari ale țării constau în: „Jos jidanii!” și „România Românilor!” (a lui

Manolovici, Frenkel, și alți nenumărați „români” și valahi din consiliile de administrație, cari îl subvenționează pe d. O. Goga). Expunerea logică și documentată a dlui Ion Mihalache nu face abstracție de elementele date, cum fac corifeii naționalismului consiliilor de administrație (cari de altfel fac abstracție și de logică, de seriozitate, de sinceritate), ei proclamă dela început necesitatea de a ține cont de elementele date, căci citând pe Eminescu, care a fost și un adânc gânditor social, arată „că orice politică nu poate lucra decât cu elementele date m în cu cele pe cari și le închipuește a-le avea”. Evident, discursul acesta nu poate fi rezumat; el trebuie citit, recitit și mai ales popularizat. D. Rădulescu Motru a ținut de-asemenea o interesantă conferință despre „Tineret și ideologia țărănistă”. D. P. Suciuc, a vorbit despre: „Țărănismul și doctrinele de import”. Cercul de studii își continuă activitatea, urmând să conferențeze alți distinși fruntași intelectuali ca P. N. T.

Pentru tineretul Capitalei, d. Ilarie Dobridor, secretarul tineretului, a hotărât deschiderea unui Cerc de studii. D. Mihail Ralea, a inaugurat printr-o conferință, acest Cerc de studii.

La Cluj s'a deschis, înainte de Crăciun, Cercul de studii al tineretului naț.-țăr. universitar. Au ținut până acum comunicări și conferințe d-nii: Adrian Mihalca: „Salariul în sistemul capitalist și în economia dirijată”, Ion Târția: „Între agricultură și industrie”, Augustin Tătaru: „Confederația Dunăreană și planul Maniu”, Iuliu Gheție: „Monografia satului”. Cercul de studii își continuă activitatea de adâncire a problemelor importante ale ceasului de față și de luminare a celor rătăciți, dar de bună credință din masa studențimii. Încreștăm aici cu bucurie deschiderea Cercurilor de studii în diverse județe: Argeș, Năsăud, Botoșani, Alba, Ilfov, Tighina.

Tot așa de importante sunt și școlile superioare țărănești, cari s'au deschis și anul acesta, din inițiativa

conducătorilor tineretului din județe și cu concursul înțelegător al fruntașilor din diverse județe: Muscel, Ilfov, Botoșani, Tighina. Aceste școli țărănești pe lângă menirea lor profesională au un rost de educație, ele trebuie să fie tot atâtea citadele, unde să se formeze conștiința cetățeanului, a tineretului dela sate, căci această conștiință cetățenească sădită din tinerețe este arma cea mai puternică contra diversionismului de diverse nuanțe.

Democratizarea vieții studențești

Dela un timp încoace asistăm la un reviriment în viața studențească: panglicarii unui anumit naționalism, au început să fie demascați, că nu au alt rost în viața universitară, decât să fie creatorii unor diversioni pe placul șefilor politici și în dauna studențimii, ale cărei chestiuni profesionale le-au neglijat. Asistăm la un crepuscul al diversionismului la Universități. Ultima lovitură de grație au primit-o matadorii pumnului și doctrinarii bătei, prin rezultatele alegerilor studențești dela facultatea de științe din Cluj. A reușit lista integrală a studenților democrați: nici unul cu cămașe colorată nu figurează în comitetul studenților facultății de științe.

Educația și instrucția publică în cel de al III-lea Reich

Ne-am ocupat în coloanele acestui reviste de cultura și educația pumnului din cel de al III-lea Reich. Această educație a tineretului nu țintește decât la rovanșă, la revizuirea și nimicirea, când și dacă împrejurările ar permite, a tratatului dela Versailles. Iată un document, pe care l publicăm fără comentariu: „Berlin, 10 Februarie, (Ager). Iată trei subiecte de disertație, care au fost propuse, la aleger, la examenul de bacalaureat din Stuttgart: 1. Spiritul rășboinic și puterea militară germană dela tratatul din Versailles încoace. 2. Bismarck. 3. Minoritățile germane în Europa și influența lor asupra relațiilor dintre state. Aproape toți candidații au ales primul subiect”. — Aceste este textul telegramei agenției Ager.

Tineretul catolic german și hitlerismul

La Köln a fost arestat monseniorul Wolker, șeful organizației catolice a tineretului german. Poliția a dispus deasemeni arestarea principalilor săi colaboratori. Ei vor fi judecați pentru ostilitate față de statul național-socialist german. Lupta aceasta între tineretul catolic, foarte numeros, și între național-socialism, este de demult. Dela primele metode ale barbariei național-socialiste, tineretul catolic a luat atitudine față de acești neo-păgâni. Antagonismul acesta între tineretul catolic și între național-socialism este explicabil prin antinomia dintre creștinism și național-socialism. Național-socialismul înseamnă apoteozarea bestialității, glorificarea instinctelor, creștinismul înseamnă spiritualizarea omului și anihilarea bestiei din om.

COMITETUL DE REDACȚIE:

AX. S. BANCUIU, GH. DRAGOȘ, I. GHEȚIE, V. JINGA,
A. MIHALCA, I. OANCEA, PAVEL PAVEL, A. POPOV,
B. SCHIOPU, C. SUCIU, A. TĂTARU

*
ABONAMENTE 60 LEI ANUAL
DE ONOARE 300 LEI

Redacția și administrația:
Prof. VICTOR JINGA, Calea Mareșal Foch 63, Cluj

Redactor responsabil: Dr. GH. DRAGOȘ

Tip. Națională S. A. Cluj, Str. Regina Maria 36

asupra școlii sociologice franceze, tocmai încercarea cea mai serioasă de a cunoaște și explica socialul.

Fără a fi numai o simplă privire istorico critică asupra unui curent din sociologie, este o permanentă scoatere în evidență a importanței socialului și a posibilității lui de cunoaștere pe cale științifică, prin felul cum se insistă asupra unor lucruri și prin aportul critic personal.

Urbind de școala sociologică franceză, a cărui fondator este L. Durkheim, nu putem să-l ignorăm pe A. Comte, am putea spune inițiatorul și întemeietorul sociologiei, încercând încadrarea ei în științele pozitive. Într-o expunere clară și succintă, D-l Sudețeanu, arată sistemul general de filosofie al lui Comte, în care se încadrează și sociologia, dacă nu aceeași este chiar baza întregii sale filozofii. Sociologia, după A Comte, are două scopuri, esențiale: unul special, întemeierea sociologiei fiind o încheiere a sistemului științelor, (după Comte gândire umană, trecând prin cele trei stadii: teologic, metafizic și științific) și scopul general fiind coordonarea rezultatelor obținute de celelalte științe. Sociologia, a cărui obiect este societatea, va imprima sistemului științelor pozitive caracterul de universalitate. Primatul sociologiei nu se poate explica decât prin legea celor trei stări, sociologia apărând în ultimul stadiu, acel al științei.

Durkheim merge mult mai departe, obiectivând sociologia, arătând că are un domeniu propriu de cercetare și metode proprii.

Atitudinea sociologului trebuie să fie aceeași în fața domeniului de cercetat ca și fizicianului. După cum fizicianul se desbracă de toată subiectivitatea lui în fața faptelor ce are de cercetat, așa și sociologul trebuie să renunțe la toate prejudecățile, la toate ideile preconcepționale, când vrea să cerceteze domeniul social. De aici decurge logic, că faptele sociale trebuiesc privite ca lucruri. În cercetarea sa, sociologul nu trebuie să procedeze dela ideea la fapte, ci invers, dela fapte la idei, deci un procedeu inductiv.

În același timp în care privim faptele sociale ca lucruri, le atribuim și caracterul de exterioritate. Faptul social nu este în individ, ci se prezintă ca ceva exterior, obiectiv. De aici și caracterul lui de *constrângere*. Exercițiul și constrângerea nu sunt ceva izolat, ci le găsim împreună în faptele sociale.

Faptul social nu este suma reprezentărilor individuale, în care caz ar fi în individ și nu înafara lui, ci este o sinteză sui generis, care este mai mult, decât suma elementelor componente, este ceva în plus. Ne putând explica faptul social prin conștiința individuală, Durkheim vorbește de *conștiința colectivă*.

Faptul social, cu caracteristicile enunțate, exterioritate și constrângere, este obiectivat în amprente pe care le lasă viața socială, în tăgășurile acesteia, adică în *instituții*. Așa încât sociologul, pentru a fi la fel de riguros-obiectiv, ca și fizicianul (care se desbracă de subiectivitate, înlocuind-o cu procedee obiective, de ex. în locul simțurilor-termometrul etc.), va avea și el ca etalon obiectiv de cercetare instituțiile, exterioare individului subiectiv, depășindu-l în timp și spațiu.

Din aceste considerații reiese și atitudinea intranșigentă a lui Durkheim față de psihologie.

Față de celelalte științe sociale, Durkheim are următoarea atitudine: "... sociologia, departe de a fi o sumă de științe independente, cărora le-ar aduce numai o etichetă, este mai curând acest sistem al lor realizat prin procesul de evoluție".

În concluzie putem spune deci, că există un domeniu propriu de cercetare al sociologiei, obiectiv și înafara individului (de aici realismul social), cu metode proprii de cercetare.

Am spus doar câteva din problemele școlii sociologice franceze, așa după cum le prezintă D-l Sudețeanu, fără a avea posibilitatea de a le lămuri, cartea aruncând și tratând o multiplicitate de probleme, din variate puncte de vedere.

Cu toate criticile aduse, școala sociologică franceză adeschis drumuri noi și nebănuite, iar adevărul fundamentării ei constă tocmai în faptul de a fi produs multe cercetări foarte vaste și, în special, faptul de a fi dat posibilitate la cercetările cele mai variate și mai fecunde.

Pe lângă considerațiile dela început asupra lucrării Domnului Constantin Sudețeanu, trebuie să mai adăugăm clarițatea cu care este expusă și grija continuă de a nu trece dincolo de adevăr, caracteristice destul de bine cunoscute și din alte lucrări, ca „Opinia publică”, ca și din cursurile ținute la Universitatea din Cluj.

M. Biji

REVISTA REVISTELOR

Revista de studii sociologice și muncitorești, an. II, No. 9. Decembrie 1935, de sub conducerea dlui N. N. Matheescu, București. — Remarcăm articolele dlor: Ion Răducanu: *Politica socială și politica*; N. N. Matheescu: *Extinderea legislației muncii și a asigurărilor sociale la muncitorii agricoli*; Roman E. Moldovan: *Criteriul științific și democrația*.

Articolul dlui Matheescu este foarte important și foarte actual. În timp ce muncitorii industriali au o legislație — bună rea, cum o fi, — într-o țară „eminamente agricolă”, spune dl. Matheescu, totuși „problema regimului juridic de ocrotire a muncitorilor rurali n'a preocupat deloc elementele conducătoare”. Extinderea de plano a legislației muncitorești, la agricultură, extindere stabilită de o lege din 1932, a rămas literă moartă, pentru că nu există organe investite cu atribuțiuni de control și aplicare și pentru că munca agricolă are noțele ei specifice, cari reclamă o legislație specială.

Manifest, an. II, No. 9—10—11—12. — Remarcăm în No. 9 un articol foarte interesant și dedicat în special tineretului, de d. E. Serghie: Cei mai mare virtute a zilelor noastre curajul civic. Aceste rânduri sunt foarte actuale pentru unii din intelectualii noștri, cari cred în democrație, dar le place să stea în acele „templu sereen” ale unui fals intelectualism: „Nu-i acum timpul să stea intelectualii cu brațele încrucișate și să-și contemple seculul buric pierdut și sătători în noui aristofanici... În această conjuncție tragică, când se aruncă zarurile unui nou destin al istoriei sociale, firește, că nimeni dintre intelectuali nu trebuie să se dea la o parte din volbură luptelor cotidiene. Orice trageră sub cort, sub orice motiv, însumă o descalificare”. Deasemenea semnează articole interesante d-nii: N. P. Chercea; Rolul social al învățătorului și C. Moțas; Sport sau carte.

Gândul Vremii, an. III, No. 10, Decembrie 15. — Un articol interesant este al dlui Hallungă Octav: Progresul în viața satelor noastre. Arată progresul ce se remarcă între 1905 și 1935 în viața satelor. Dar alături de acest progres material, care n'a cuprins decât jumătate din populația satelor, aceeași stare de inerție în întrebuințarea mijloacelor primitive de cultură a pământului; arătura proastă, sămânță neselecționată și lipsa oricărei griji pentru o cultură rațională. Consecințe: recolte slabe, export mic. Iar mai departe după ce face o critică în parte meritată, școlii actuale, schițează câteva soluții pentru redresarea materială și spirituală a satelor. Citind articolul dlui Hallungă, simțim necesitatea unei înnoiri, și această deșteptare a satelor noastre din toropeala primitivismului medieval va trebui să o facă partidul național țărănesc prin statul național țărănesc. — *Vîitorul raționalismului*, conferință ținută de d. Mihail Uță, la Fundația Carol I, din București, și publicată în acest număr, trezește interesul azi, când

partea cea mare a gladiatorilor-luptători contra rațiunii se îngroașe. Chiar zilele trecute, la Cluj, Nae Ionescu, proaspătul doctrinar al dreptei, a făcut elogialul prostiei, adică a ținut o conferință: „Contra spiritului critic“, aducând argumente; cari au scandalizat chiar pe unii ortodocși ai dreptei, cari asistau la conferința magistrului. Problema raționalismului se pune azi mai mult ca oricând, deoarece curente noi iraționaliste vor să invadeze în domeniile deținute de raționalism. „Raționalismul. — spune d. M. Uță, — a introdus ordinea rațiunii în existența omenească, făcând din ea temelia cunoștinții și a alcătuirii politice și etalonul vieții morale“. Raționalismul modern își are începuturile lui prin cartea lui Descartes, Discours de la méthode. Pe plan politic acestei cărți îi corespunde: Déclarations des droits de l'homme et du citoyen. Raționalismul devine în domeniul științific și cultural militant prin enciclopedie. Dar această mișcare se întinde și în domeniul politic, căci din această mișcare de luminare se degajează principiile democrației moderne: Ideia de libertate individuală, dreptul de auto-determinare colectivă, principiile de egalitate, de dreptate socială, organizarea rațională a statului etc.

„Generația de azi, — spune d. M. Uță, — sdrobită de înfrângeri morale și economice, și-a format convingerea, că suferințele ei isvorăsc din felul de a concepe și a trăi viața. Și spre a ieși din acest impas, ea crede, că e nevoie să schimbe existența pe care i-au impus-o generațiile anterioare, organizându-se pe alte baze ideologice. În dorința de a-și găsi o soartă nouă, s'a oprit asupra raționalismului, l'a pus sub acuză și se străduiește să-l disloce din conștiința umană. Ideia că organizația raționalistă a existenței e vinovată de întreaga mizerie morală și economică, a avut un răsunet puternic, reușind să sdruncine cu deosebire conștiința, pe care a surprins o criza în proces de formație. Eliminarea raționalului din corpul conștiinței contemporane, nu pare să se facă așa de ușor, căci un suflet nu poate s'o rupă brusc cu moștenirea trecutului. Și operația ar fi ușoară dacă ar consista numai în tăierea de la rădăcină a răsunetului raționalismului, în neant a facultății, care formează esența sufletului omului.“

„Cultura se capătă și a urma destinul științei. Evoluția ei se măsoară în raport cu doza de raționalism, pe care îl conține fiecare epocă... ori de câte ori a părăsit poziția raționalistă și a încercat să își deschidă drumul lateral în rafortele de creație și a paralizat și a intrat într-o stare de stagnare, din contra, ori de câte ori a îmbrățișat cauza raționalismului și a științei a cunoscut perioade de renaștere“.

Omenirea nu va putea să-și renege temelii raționalistă a conștiinței. „In conștiință stă măreția omului. Să părăsească omenirea drumul conștiinței și să se întoarcă spre acela al instinctului, când conștiința înseamnă măreție, iar instinctul josnic? Ar fi absurd ca omenirea să nu urmeze calea gloriei sale“.

Gazeta Căminului, an. VIII, No. 144, director: Theodor Anastasiu. — Numărul acesta este închinat românilor din secuii. E un număr, care atât în ceea ce privește condițiile tehnice este admirabil, dar și în privința materialului, ales cu îngrijire. Gazeta aceasta și distinsul intelectual, Th. Anastasiu, directorul gazetei, stă timp de 8 ani în serviciul românilor din regiunea secuzată. E un lucru, care trebuie relevat, căci d. Anastasiu nu înghite fonduri, ca mulți demnitari culturali, pentru prețansa lor operă culturală. Relevăm articolele d-lor Viță Moldovan prof. univ. despre: Chestiunea Românilor din secuii; prof. dr. V. Jinga: Tărâni sunt țara; prof. Th. Anastasiu: Români din secuii; deasemenea relevăm încăodată condițiile tehnice ireproșabile și ilustrațiile sugestive din revistă. Urăm sincer „Gazetei Căminului“ o viață lungă în serviciul adevăratului naționalism.

Graul Maramureșului, an. IV, No. 125. Cultural-social. — Este un organ săptămânal în jurul căruia sunt grupați cei mai distinși reprezentanți ai tinerei generații din Maramureș. Relevăm scrisul dlui Artur Andereo. Cităm din articolul „Progres și pace“ următoarele rânduri, cari caracterizează starea de spirit și perspectivele sociale ale tineretului maramureșean: „Judecata dreaptă ne spune că nu avem organizarea socială cea mai bună, pentrucă altfel n'am vedea milioane de oameni flămânzind în timp ce nenumărate bunuri se distrug pentru „menținerea prețurilor“. Aceiași judecată ne spune, că toți oamenii au dreptul de a se împărțși prin muncă cinstită, din bunurile vieții, fie materiale, fie spirituale, că bună starea materială a oamenilor în secolul al XX-lea nu e nevoie să se întemeieze pe exploatarea muncii semenilor lor, cum a fost în trecut, deoarece mașina oferă puteri productive colosale; că naționalismul înseamnă dreptul la cultură națională, dar nu asupra și exploatare, cari duc la războaie; că forma capitalistă a societății de azi este un produs istoric și ca atare nu poate fi eternă; că, pe plan românesc, strălucirea României de mâine va proveni din munca dreaptă și pricepută a energicilor românești, cari sunt încă la începutul utilizării lor și cari pentru înflorire n'au nevoie de sovinișm și războiu, ci de muncă constructivă, într'un regim de dreptate și pace europeană“.

„Măine“, an. I, No. 1—2 și 3. București, red.: A. N. Alexandrescu. — O revistă tinerească, pusă în slujba național-tărânisimului, este bine-venită acum când lătuieci imunde, scrise cu picioarele, inundă țara. Remarcăm scrisul curajos și demn al d-lor A. N. Alexandrescu: Religia minciunii; Gh. T. Dumitrescu: Paradoxe școlare și culturale în statul de azi; Pavel Ungureanu: Criza și liberalismul în România; Ion C. Nițu: Liviu Rebreanu, romancier al vieții țărănești; N. Bălanu: Democrația în luptă.

„Munca“, organ politic, Ploesti. — „Munca este bine redactată și afară de polenicele inerente organelor politice, are în fiecare număr articole, care ar onora și o revistă. Remarcăm articolele d-lui V. Serbănescu. În jurul statului țărănesc.

„Brădă Nouă“, Turnu-Severin, org. tin. naț. țăr. An. I, No. — Apare în condiții tehnice optime. Articole interesante, semnează d-nii V. Rădulescu-Mehedintă: Justiția în statul țărănesc; V. Presură: Despre școala dela Câmpulung.

„Pământ Nou“, org. tin. naț. țăr. din Ilfov, An. I, No. 1—2. — Semnează articole: d-nii Virgil Madgearu, Stanciu Stoian, Iorgu Stoian, etc. În numărul ultim (2) e un reportaj asupra festivităților cu ocazia deschiderii școlii superioare țărănești dela Târgu-Fierbinți, datorită jertfelor dlui Virgil Madgearu și al secretarului județean al tineretului din Ilfov, d. Stanciu Stoian, care a fost înțeles de către fruntașii conștiinței ai partidului naț. țăr. că politica nu înseamnă o raită în județ înainte de alegeri, ci contact neîntrerupt cu masele populare și cultivarea și educarea cetățenească și culturală a acestor masse.

I. G.

Începând cu acest număr, am deschis rubrica *Revista-revistelor și gazetelor*. Vom continua în numerele viitoare recenzarea revistelor și gazetelor primite în dacie.

